

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

אתיקה מקצועית

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

גליון מס' 73 • ינואר 2023

יו"ר ועדת האתיקה הארצית עו"ד מנחם מושקוביץ
פרקליטת ועדת האתיקה הארצית ועורכת אחראית עו"ד שלי ואקנין אדם
ממונה ועדת האתיקה הארצית ועורכת ראשית עו"ד דניאל ברדה אברהמוב
ממונות ועדת האתיקה הארצית עו"ד דנית גבריאלי ועו"ד הדס בייליס
מרכזת בכירה ועדת האתיקה הארצית גב' דורית אדר
מזכירות ועדת האתיקה הארצית גב' ילנה גנדלמן וגב' רבקה כברה
עיצוב גרפי דלית רחמים

© מו"ל **לשכת עורכי הדין בישראל** רח' דניאל פריש 10, תל-אביב

מנכ"ל הלשכה **אורי אלפרסי**

טלפון: 03-6362200 | פקס: 03-6918696

אתר הלשכה: www.israelbar.org.il

מייל הוועדה: etika@israelbar.org.il

דברי פתיחה

5..... יו"ר ועדת האתיקה הארצית, עו"ד מנחם מושקוביץ

משולחן ועדת האתיקה הארצית

6..... פניה לצד מיוצג

6..... יחסי עו"ד לקוח

15..... ניגוד עניינים

18..... התמחות

19..... התבטאויות והתנהגות שאינה הולמת

19..... פרסומת

אתיקה במחוזות הלשכה

22..... החלטות ועדת האתיקה - מחוז מרכז

26..... החלטות ועדת האתיקה - מחוז דרום

37..... החלטות ועדת האתיקה - מחוז חיפה

דברי פתיחה

חברות וחברים יקרים,

אני שמח להגיש לכם בזאת את הגיליון החדש של "אתיקה מקצועית" - גיליון מספר 73. בגיליון זה, הראשון לשנת 2023, הנכם מוזמנים לקרוא על החלטותיה של ועדת האתיקה הארצית, שניתנו ביחס לפניות שהגיעו לשולחן הוועדה בעת האחרונה. ברצוני להפנות אתכם למספר החלטות מהותיות הנוגעות לחובת דיווח אקטיבית של עורך דין על מצבו ו/או כוונתו של הלקוח לפגוע בעצמו וכן לשמירה על חסיון כאשר עורך הדין נחקר כחשוד. בנוסף, החלטה העוסקת ברשלנות מקצועית, ובמסגרתה הותוותה דרך בחינת תלונות אודות רשלנות מקצועית של עורכי דין כלפי לקוחותיהם. כמו כן, החלטה העוסקת בציון "תואר דוקטור" בתחום שאינו משפטים וכן אופן הצגת התואר כאשר זה ניתן על ידי מוסד שאינו מוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה.

ועוד, לאור ההתקדמות הטכנולוגית ההולכת ומתפתחת והמגמה הרווחת של דיגיטציה ומחשוב של כלל הפעולות, קבעה ועדת האתיקה הארצית את האפשרות לבצע אימות חתימה דיגיטלי בעסקאות מקרקעין. מטרת העל של החלטה זו היא, לאפשר חתימת הצדדים על חוזים, יפויי כח, ושטרות מכר, באופן דיגיטלי. ככל שעורך הדין יפעל בהתאם לתנאים המצטברים שנקבעו בהחלטה זו, ההסכם הדיגיטלי יהווה מסמך בעל תוקף מקורי. יובהר כי ההחלטה הוסדרה מול הרשויות המוסמכות וכי כבר כיום ניתן להגיש לרשם המקרקעין מסמכים חתומים דיגיטליים.

עוד נעדכנכם, כי בחודש זה קיימה ועדת האתיקה הארצית יום עיון לכלל מערך האתיקה והקבילה בלשכת עורכי הדין, בהשתתפות יושבי ראש ועדות האתיקה המחוזיות. שיתוף הפעולה הפורה עם ועדות האתיקה המחוזיות, ממשיך וניכר גם בגיליון זה, בו אנו מפרסמים החלטות מרכזיות משולחן.

ועדת האתיקה הארצית עומדת לרשות עורכות ועורכי הדין ומאזנת בין הגנה על הציבור הכללי מחד ושמירה על עורכי הדין לבל יעשה שימוש לרעה בהליכים אתיים נגדם. הנכם מוזמנים לפנות לוועדת האתיקה הארצית וכן לוועדות האתיקה המחוזיות בכל עניין ושאלה.

בהזדמנות זו אאחל לכולנו שנת עסקים מוצלחת ופורייה, בריאות, ועשייה.

בברכת חברים,
יו"ר ועדת האתיקה הארצית,
עו"ד מנחם מושקוביץ

בעקבות פניות אשר הגיעו לפתחה של ועדת האתיקה הארצית בעניין מגע עם צד מיוצג ובהתאם לחוק לשכת עורכי-הדין, התשכ"א-1961 (להלן: "החוק") והכללים שהותקנו מכוחו, החליטה ועדת האתיקה הארצית להידרש לסוגיית פנייה של בעל תפקיד אשר מונה על ידי בית המשפט או רשם הוצאה לפועל בהליך חדלות פירעון, לחייב המיוצג על ידי עורך דין. כלל 25 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) התשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה") אוסר על עורך דין לפנות לצד שכנגד, בעת שהוא מיוצג בידי חברו למקצוע באותו העניין.

הטעם המרכזי העומד בבסיסו של הכלל, הוא מניעת ניצול פערי הכוחות והידע בין עורך הדין לבין אדם שאינו עורך דין באופן שיביא לפגיעה באינטרסים של האחרון, הסוגיה מתעוררת כאשר נדרש בעל התפקיד להיות בקשר רציף עם החייב או עם נושאי המשרה/בעלי השליטה בתאגיד החייב שכן אלו מחזיקים במידע הנחוץ לו לצורך ביצוע ומילוי תפקידו נאמנה, וכי שיתוף הפעולה שלהם הכרחי להצלחת ההליך. משכך, הבעייתיות בדבר חיוב בעל התפקיד בפניה לעורך דינו של החייב בכל עת שיידרש לקבל פרט מידע מסוים, עלול להוביל להתארכות, לסרבול ולהכשלת הליך החדלות ופגיעה בנפגע העיקרי מהתארכות ההליך, שהוא החייב עצמו.

כמו כן, באשר לטעמים האחרים ביסודו של כלל 25 לכללי האתיקה שהם החשש לפגיעה בכבודו ובטיב שירותיו של עורך הדין המייצג את החייב, טעמים אלו מצטמצמים גם הם משום שבעל התפקיד פועל בידו הארוכה של בית המשפט או רשם הוצאה לפועל ולא מטעמו של צד מסוים להליך, בדומה לבית המשפט הוא נעדר אינטרס אישי, ואין הוא מבקש להטיב עם אחד הצדדים להליך נגד החייב.

מכאן, שכאשר בעל התפקיד מעוניין לפנות ישירות לחייב המיוצג על ידי עורך דין, במצב שבו הדבר נחוץ בנסיבות העניין, יש להתיר פנייה כזו תוך שמירה על זכויות החייב ועל כבוד עורך הדין המייצג את החייב.

יחד עם זאת יש להקפיד על מספר כללי אצבע בעת פנייה לצד מיוצג:

1. פנייה ישירות לחייב מיוצג על ידי עורכי דין, תעשה רק כאשר הדבר נחוץ בנסיבות העניין, ככל שלא מתקיים תנאי זה, על בעל התפקיד לפנות לצד המיוצג באמצעות עורך דינו.
2. כאשר בעל התפקיד סבור כי פנייה ישירה אל החייב עצמו נדרשת לשם התנהלות יעילה של הליך חדלות הפירעון, הוא רשאי לפנות אל החייב תוך יידוע עורך הדין המייצג את החייב בדבר הפנייה אל החייב. יידוע עורך הדין על הפנייה לחייב, יעשה בד בבד עם הפנייה לחייב, ואם לא ניתן הדבר, אזי בהקדם האפשרי. ככל שהפנייה של בעל התפקיד אל החייב נעשית בכתב או באמצעות דוא"ל, יש לכתב בפנייה גם את עורך הדין המייצג את החייב.
3. בעל תפקיד הפונה ישירות אל החייב, נדרש לתעד בכתב את דבר הפנייה ואת תוכנה בתמצית, ולציין את הטעמים אשר הצדיקו את הפנייה ישירות אל החייב. בדו"ח המוגש לבית המשפט או לרשם הוצאה לפועל, על בעל התפקיד לפרט את הפניות שנעשו על ידיו ישירות אל החייב.

מספר החלטה: את/215/20

יחסי עורך דין לקוח

חובת דיווח אקטיבית של עורך דין על מצבו ו/או כוונתו של הלקוח לפגוע בעצמו

בעקבות פניות אשר הגיעו לפתחה של ועדת האתיקה הארצית בעניין חובת חסיון עורך דין לקוח ובהתאם לחוק לשכת עורכי-הדין, התשכ"א-1961 (להלן: "החוק") והכללים שהותקנו מכוחו, החליטה ועדת האתיקה הארצית להידרש לסוגיית חובת דיווח אקטיבית של עורך דין על מצבו ו/או כוונתו של הלקוח לפגוע בעצמו.

החיסיון שבין עורך דין ללקוח וחובת הסודיות החלה על עורך הדין, הינן מן החשובות שבזכויות והחובות שבמקצוע עריכת הדין ומייצגות ערכים נעלים הראויים להגנה.

לא פעם ניצבים עורכי דין בפני מקרים בהם חובת החיסיון החלה עליהם משפיעה רבות על ניהול ההליך התקין בעניינם של לקוחותיהם, היות וחובת החיסיון אינה מאפשרת חופש פעולה כמתבקש במקרים מסוימים.

לפתחה של ועדת האתיקה הארצית הגיעו פניות בעניין גבולות חסיון עורך דין לקוח במקרים בהם נמסר לעורך דין על ידי לקוחו כי האחרון נמצא במצב נפשי רעוע ובכוונתו לשלוח יד בנפשו.

כלל ידוע במשפטינו הוא, שקדושת החיים היא ערך עליון ונעלה, עליו יש להגן בתעצומות נפש, אולם תוך האיזון האפשרי בינו ובין ערכים אחרים וזכויות אחרות הקיימים במשפטינו, ככל הניתן. עמד על כך בית המשפט העליון חוזר ונשנה בציינו כי "לא ניתן כלל להמעיט ב"ערך החיים" וב"זכות לחיים", שהן מהזכויות היותר נעלות והיותר מקודשות בעינינו, אם לא הזכות המקודשת מכולן" (דנ"א 95-2401 רותי נחמני נ' דניאל נחמני). ואולם, אף החיסיון שבין עוה"ד ללקוח וחובת הסודיות החלה על עוה"ד, הינן מן החשובות שבזכויות והחובות שבמקצוע עריכת הדין ומייצגות הן ערכים נעלים הראויים להגנה.

אף על כך עמד בית המשפט העליון פעמים רבות, בציינו כי "החיסיון חסיונו של הלקוח הוא, והוא בא להבטיח בראש ובראשונה יחסים של כנות ופתיחות בין הלקוח לבין עורך-הדין. בבוא הלקוח להיזקק לשירותיו המקצועיים של עורך-הדין, אין עליו חשש או מורא כי פרטים או מסמכים שהוא מגלה במהלך ההתייעצות או הטיפול בעניינו ישמשו נגדו ללא הסכמתו" (על"ע 17/86 פלונית נ' לשכת עורכי הדין, על"א 5160-04 אילן אשד, עו"ד נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין בירושלים); "חיסיון עורך דין-לקוח נועד לאפשר תקשורת פתוחה וגלויה בין עורך דין ללקוחו, ובכך ליצור מערכת יחסים מקצועית ויחסי אמון המבטיחים ייצוג הולם והוגן" (רע"א 17-6171 פלוני נ' קופת חולים מאוחדת); כן ראה גבריאלי קלינג, אתיקה בעריכת דין, בעמ' 415: "אם ייצא קול, כי פלוני סיפר דבריו לעורך דין, וזה הלך ומסרם לרשות, יכרסם הדבר בנכונות הלקוחות לגלות לעורך הדין את סודותיהם. הציבור לא יבין את האבחנה בין דברים המתייחסים לעבירות שבוצעו לבין עבירות מתוכננות".

ייתכן, במקרים מסוימים, כי תיסוג חובת הסודיות בשל הגנה על הערך העליון של קדושת החיים, אולם אף זאת אך ורק בהיקף ובמידה הנדרשים על מנת לשמור על חיי אדם ושלמות גופו. בשל חשיבותן הרבה של חובת הסודיות וזכות החיסיון, חובה על עוה"ד לנסות ולהימנע מ"התנגשות" בין ערכים נעלים אלו - חובת הסודיות מחד וקדושת החיים ושלמות הגוף מאידך. במידה ועו"ד אינו מצליח להניא את לקוחו מכוונותיו (ככל שעורך הדיו יכול לעשות כן), ייסוגו חובת הסודיות וזכות החיסיון שבין עוה"ד ללקוח מפני ערך קדושת החיים. הן לאור ה"איזון האנכי" שיש לבצע בין שתי הזכויות בהתנגשותן, והן לאור חוק "לא תעמוד על דם רעך", התשנ"ח-1998 (להלן: "חוק לא תעמוד על דם רעך"), הקובע בסעיף 1 בו כי:

חובת הצלה והושטת עזרה

1. (א) חובה על אדם להושיט עזרה לאדם הנמצא לנגד עיניו, עקב אירוע פתאומי, בסכנה חמורה ומיידית לחייו, לשלמות גופו או לבריאותו, כאשר לאל-ידו להושיט את העזרה, מבלי להסתכן או לסכן את זולתו.
 - (ב) המודיע לרשויות או המזעיק אדם אחר היכול להושיט את העזרה הנדרשת, יראוהו כמי שהושיט עזרה לענין חוק זה; בסעיף זה, "רשויות" - משטרת ישראל, מגן דוד אדום ושירות הכבאות.
- כוונתו של אדם לשלוח יד בנפשו הינה כוונה אשר מתגבשת, על דרך הכלל, לאחר חשיבה ותהייה ממושכות, ואף משגיבש אדם כוונה זו וגמר אומר בדעתו לעשות זאת, הרי שהכוונה קיימת ונפרשת על פני זמן רב - עד לביצוע המעשה או חזרה מן הכוונה.
- עם זאת, מבחינתו של עוה"ד - השומע על כוונתו של הלקוח בפעם הראשונה וללא ידיעה אימתי מתכוון הלקוח לבצע מעשה זה - הרי שמדובר ב"אירוע פתאומי", והלקוח נמצא בסכנה חמורה ומיידית לחייו, לשלמות גופו או לבריאותו, אף אם הסכנה נשקפת מהלקוח עצמו.
- על כן, הן האיזון הראוי בין שני ערכים אלו במקרה של התנגשות, והן חוק לא תעמוד על דם רעך (וחובותיו - בין היתר, האתיות - המוגברות של עוה"ד כלפי הלקוח), מובילים למסקנה כי ערך קדושת החיים הוא זה שיגבר וחובת הסודיות וזכות החיסיון ייסוגו מפניו.

דרגת הוודאות הנדרשת לצורך דיווח:

בשל חשיבותן של חובת הסודיות וזכות החיסיון, מומלץ להציב את האיזון בדרגת חומרה גבוהה יחסית, ותיסוגנה הן אך ורק כאשר סבור עוה"ד [בתום לב] כי קיימת ודאות ברמת "קרוב לוודאי" שככל שלא ינקטו אמצעים מונעים, ישלח הלקוח יד בנפשו או תיגרם פגיעה גופנית חמורה.

קרי, אך ורק כאשר עוה"ד סבור כי מדובר במידע ממשי וקונקרטי לפיו הלקוח עתיד לשלוח יד בנפשו או לגרום לגופו פגיעה חמורה, הרי שחובת עוה"ד לדווח על כך.

במקרה בו מדובר על "מידע ממשי וקונקרטי" בנוגע לכוונתו של הלקוח ליטול נפשו, הרי שעל עוה"ד לדווח על המידע - אך ורק באופן, במידה ובהיקף הנדרשים לשם שמירה על ערך נעלה זה - ומידע זה בלבד.

הגורם אליו יש לדווח:

על עוה"ד לדווח את המידע החסוי ו/או הסודי לגורמים המוסמכים בהתאם לשיקול דעתו תוך פגיעה פחותה ככל האפשר בזכות החיסיון ו/או חובת הסודיות. ויובהר כי דיווח כאמור לעיל, לא ייחשב כהפרה של סעיף 19 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) התשמ"ו-1986 ו/או לסעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961.

מספר החלטה: את/21/255, את/22/64

שמירת סודיות בין סניגור ציבורי לסניגור הציבורי המחוזי או הארצי

השאלה: האם עורך דין המייצג לקוח במינוי מאת הסניגוריה הציבורית, מחויב לשמור בסוד כל דבר שהובא לידיעתו בידי לקוח או מטעמו, תוך כדי מילוי תפקידיו, וזאת גם כלפי הסניגור הציבורי הארצי או המחוזי או מי מטעמם. הפונה הוא לקוח לשעבר של הסניגוריה הציבורית. לטענתו, החובה לשמירת סודיות חלה גם במישור היחסים שבין הסניגור הציבורי החיצוני המייצג את הלקוח בפועל לבין הסניגוריה הציבורית שמינתה אותו. הפונה אינו כופר בזכותו של עורך הדין להתייעץ עם הממונים עליו בסניגוריה הציבורית ואין לו התנגדות להסדר הנוהג לפיו הסניגוריה היא שמעתיקה את חומר החקירה המצוי בידי התביעה ומעבירה אותו לידי עורך הדין. עם זאת, הוא עומד על כך שבתהליך ההתייעצות כאמור אסור לעורך הדין להפר את חובת הסודיות ואסור על הסניגוריה הציבורית לדרוש ממנו לעשות כן.

החלטה: התפיסה המעוגנת בסעיף 14 לחוק הסניגוריה הציבורית, תשנ"ו - 1995 היא כי מי שמוסמך לייצג לקוח כלשהו בהליך פלילי כזה או אחר, הוא הסניגור הציבורי המחוזי או הארצי. למעשה הוא "בעל הבית" של התיק והוא רשאי למנות עורך דין אחר, פנימי או חיצוני, לתת את הייצוג בפועל. מינוי עורך אחר איננו מוציא את הסניגור המחוזי או הארצי מכלל עורכי הדין המייצגים את הלקוח. זאת בדומה למשרד פרטי, בו הבעלים של המשרד או שותף בכיר אחר מקבל את הייצוג מהלקוח וממנה יחד עימו עורך דין אחר, ברוב המקרים זוטרי יחסית, לטפל בפועל בייצוג של הלקוח. זאת ועוד, התפיסה לפיה העברת מידע סודי וחסוי מעצם טיבו - מסניגור ציבורי המייצג לקוח אל הממונים עליו בסניגוריה הציבורית - היא אכן דבר נדרש ומקובל, נלמדת גם מהסדרתה במפורש בחוק. ראה לעניין זה את סעיף 7(ג) לחוק: **"מידע שהגיע לסניגור הציבורי הארצי מסניגור ציבורי ישמש לו לצורך מילוי תפקידו בלבד"**. ואת סעיף 11(ג) לחוק: **"מידע שהגיע לסניגור ציבורי מחוזי מסניגור ציבורי ישמש לו לצורך מילוי תפקידו בלבד..."**.

הסניגוריה הציבורית מחויבת על פי החוק להפעיל מערך פיקוח מקצועי על עורכי הדין הפועלים מטעמה, על מנת לוודא כי הם עומדים ברף המקצועי הגבוה המצופה מהם, וזאת בהתאם לסעיף 7(א) לחוק לפיו **הסניגור הציבורי הארצי "פקח על רמתם המקצועית כל של עורכי הדין הפועלים מטעמה"**. פיקוח זה יסוכל למעשה אם תיחסם העברת המידע המאפשר לבחון את התמודדות עורך הדין עם מכלול הטענות והראיות שעמדו לרשותו, לרבות אלה שהתקבלו בלעדית מהלקוח, וזאת בכל אחד מהתיקים שנמסרו לטיפולו.

יתרה מזו, סעיף 11(א)(2) לחוק קובע כי: **"סניגור ציבורי מחוזי אחראי למתן ייצוג משפטי על ידי הסניגוריה הציבורית במחוזו, ובין היתר: ...למינוי סניגורים ציבוריים שאינם עובדי לשכת הסניגוריה הציבורית כאמור בסעיף 12, ופיקוח מקצועי עליהם"**. פיקוח זה מתייחס לאופן ניהולו של כל תיק ותיק, לא רק באספקלריה של איכות הייצוג הניתן ע"י עורך הדין אלא גם מתוך האחריות הסטטוטורית של הסניגור המחוזי להחלטות המתקבלות בכל תיק ותיק. בנוסף, הפיקוח המקצועי נועד למלא אחר הוראות סעיף 12 לחוק לפיהן הרכבתה של רשימת הסניגורים הציבוריים ומינוי סניגורים מתוך הרשימה ייעשו באופן הדרוש להבטחת ייצוג הולם לנאשמים.

על החובה של הסניגוריה הציבורית לדאוג לייצוג הולם של לקוחותיה, ועל מערך הפיקוח הפועל לשם כך, עמד בהרחבה כב' השופט חשין בבג"ץ 4495/99 **הסניגוריה הציבורית המחוזית (תל אביב והמרכז) נ' ועדת הערר לפי סעיף 12(ד) לחוק הסניגוריה הציבורית, תשנ"ו - 1995** (פורסם בנבו, 22.11.1999). כמו כן, בבג"ץ 2149/17 **רן קנדי נ' הסניגוריה הציבורית ואח' נדונה שאלה זו בדיוק**.

מעבר לחובת הפיקוח המקצועי, המוטלת על הסניגור המחוזי והארצי לצורך הבטחת ייצוג הולם ללקוחות הסניגוריה הציבורית,

כמפורט לעיל, מטיל עליהם החוק תפקידים נוספים. תפקידים אלה לא ניתנים כלל לביצוע על ידם אם לא נחשפים בפניהם גרסאות הלקוח וטענותיו וכן ראיות, מסמכים ועדים שמסר הלקוח לעורך הדין המייצג בפועל, כך למשל בסעיף 11 לחוק שעניינו סמכויות סניגור ציבורי מחוזי וכך בסעיף 16 לחוק שעניינו הפסקת ייצוג בהוראת הסניגור הציבורי המחוזי וברשות בית המשפט. לאור האמור, החובה לשמירת סודיות לפי כלל 19 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) אינה חלה ביחסים שבין עורך דין המייצג לקוח במינוי מאת הסניגוריה הציבורית לבין הסניגור הציבורי הארצי או המחוזי או מי מטעמם שמונה לפקח על התנהלות התיק או על רמתו המקצועית של עורך הדין. ודוק: אין מדובר בחריג לכלל, אלא באי תחולה, שכן יפוי הכוח ניתן על פי חוק לסניגור המחוזי או הארצי ומינוי סניגור ציבורי נוסף מטעמם לייצג בפועל את הלקוח, אינו ממעיט מסמכויותיהם ומהיותם שותפים למעגל הסוד.

מספר החלטה: את/22/178

שמירת חומר ארכיוני והעברתו ליורשי הלקוח

השאלה: משרד עורכי דין מחזיק בארכיון תיקים של לקוחות שנפטרו, התיקים עוסקים בהליכים בדיני משפחה שמטבעם התנהלו בדלתיים סגורות. האם ניתן להעביר את החומר ליורשי הלקוח.

החלטה: כלל 4 לכללי לשכת עורכי הדין (שמירת חומר ארכיוני במשרד עורכי דין) התשל"א - 1971, קובע: "לא יבער עורך דין חומר ארכיוני אלא אם הציע לפני כן במכתב רשום שנשלח ללקוח או ליורשים...". להגדרת היורשים קיימת משמעות ורלוונטיות רבה בנוגע לסוגיית מסירת החומר ו/או המידע על ידי עורך הדין. השאלה מיהו "יורש"? צריך שתתפרש לפי הדין המהותי. המונח "יורש" מוגדר בחוק הירושה, התשכ"ה - 1965 שהוא החוק הספציפי העוסק בירושה, ולפיו: "היורשים הם יורשים על פי דין או זוכים על פי צוואה, הירושה היא על פי דין זולת במידה שהיא על פי צוואה" (סעיף 2 לחוק הירושה). לנוכח עליונות הצוואה על פני כללי הירושה, הרי שבהעדר הוראה אחרת שניתנה על ידי הלקוח בחייו (ועדיף שתהיה בכתב) שכלל שקיימת צוואה שקיימה והוצג לעורך הדין צו שיפוטי מתאים, הזוכים על פי הצוואה הם אלה שהיו זכאים לקבלת חומר ו/או מידע ולא היורשים על פי דין. בהעדר צוואה יוצג צו ירושה והיורשים על פי דין יהיו היורשים שזכאים לקבל את החומר והמידע מעורך הדין.

קיימת חשיבות רבה דווקא בתיקי משפחה להעברת המידע שבתיק, על מנת שהיורשים יוכלו לדעת על היקף זכויותיהם ומימושן. כך, למשל, יורשיו של בן זוג שנפטר ייכנסו בנעליו לעניין הזכות לאיזון המשאבים (סעיף 5 (ב) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג 1973). כנ"ל לעניין זכויות הקניין מכוח הלכות השיתוף. כך גם המידע שקיים בתיק והעולה מכתבי הטענות והפרוטוקולים מלמדים היטב על מערכת היחסים של המנוח עם מי מבני המשפחה וכך גם על עובדות רלוונטיות ואין ספק כי מדובר במידע חיוני, נחוץ ורלוונטי לצורך הגנה על צוואות או התנגדות לקיום צוואות.

העובדה שמדובר בדברים חסויים שנאמרו בין כתלי בית המשפט ו/או נכתבו במסגרת כתבי הטענות, אין בה כדי לאיין את עבירות המידע בירושה. כל זאת כאמור, בהיעדר הוראה אחרת בכתב ונוגדת שאז עם קיומה, יש לפעול לקבלת הכרעה מערכאה שיפוטית ככל וקיימת התנגדות מצד מי מהיורשים.

לעניין מסירת צוואה למשמרת בידי עורך הדין:

כללי שמירת חומר ארכיוני לא חלים על צוואות שנמסרות לעורכי דין למשמרת, ראו ועיינו בכלל 5 לכללים הנ"ל. בכל הנוגע לקיומן של צוואות, והיעדר הוראה מפורשת וכתובה (על מנת שההוראה תשמר ראייה ותתמוך בעורך הדין), על עורך הדין לפעול בהתאם לסעיף 75 לחוק הירושה, תשכ"ה - 1965 ואשר לפיו: "מי שיש בידו צוואה חייב למסרה, במקור או בהעתק מאושר לרשם לענייני הירושה מיד לאחר שנודע לו על מות המצווה".

כך שכלל ומי מבני משפחת הלקוח או צד ג' מבקש לקבל העתק מהצוואה שבידי עורך הדין, וככל שלא קיימת הוראה מפורשת וכתובה מהלקוח כאמור, על עורך הדין למסור אותה באופן מידי לרשם הירושה ולהפנות את היורשים לרשם הירושה. המחוקק חייב את מי שבידו צוואה למסור אותה לרשם אך לא הוסיף שקיימת חובה למסור אותה לכל מי שמבקש לקבל העתק הימנה.

בכל הנוגע לפרוטוקולים וכתבי טענות:

הפרוטוקולים וכתבי הטענות הם חלק בלתי נפרד מהתיק של הלקוח והם אינם בגדר "סוד מקצועי" וחסוי כהגדרתם בסעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א - 1961 ובלעדיהם היורשים לא יוכלו לקבל מידע וללמוד על היקף זכויותיהם או על עובדות רלוונטיות בסכסוכי ירושה.

מספר החלטה: את/22/77

השאלתה: במסגרת הליך משפטי, טען עורך דינו של עובד זר, כי בהתאם לנוהל הקיים ברשות האוכלוסין וההגירה, נציגויות ישראל בטורקיה ובסין "דורשות מעו"ד המייצג עובד זר שנפגע בתאונת עבודה, שיהיה 'מעין ערב' לוויזה של העובד הזר כשנדרשת נוכחותו בארץ בהליכים משפטיים". בשל חשש לסוגיות אתיות של עורך דין לאור הוראות הנוהל ומשמעויותיהן על זכות הגישה לערכאות, נדרשה הוועדה להביא עמדתה בעניין הדרישה כאמור, האם מדובר בדרישה הסותרת את כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה") אם לאו.

החלטה: כללי האתיקה קבוע מפורשות מתי עורך דין יכול ליטול על עצמו מחויבות כלשהי עבור לקוחו ובאילו תנאים. כך, כלל 10 סיפא לכללי האתיקה קובע שאין בהוראה האוסרת על מתן ערבות ללקוח, כדי "לאסור על עורך דין לקבל אחריות אישית להוצאות עדים או להוצאות אחרות". כך גם כלל 44 לכללי האתיקה אינו מונע מעורך דין לשלם עבור הלקוח הוצאות הכרוכות במתן שירות מקצועי ללקוח או להתחייב לשמן, "ובלבד שעורך הדין ינקוט אמצעים לגביית הכספים מאת הלקוח, תוך זמן סביר לאחר ששילם את ה"הוצאות". ברם, אלו החריגים לכלל האמור, ומה שאינו עולה בקנה אחד עם אלו - אסור. ההוראה להפקדת ערבות מוסדרת באמצעות "נוהל ערבויות כללי ברשות האוכלוסין וההגירה" (נוהל מס. 5.1.0004, מעודכן ליום 1.6.22) (להלן: "הנוהל"). כמפורט בנוהל, בסמכות הגורמים המוסמכים ברשות האוכלוסין (להלן: "הרשות") לדרוש הפקדת ערבות בנקאית או מזומן כתנאי לאישור בקשת כניסה לישראל, בפרט בנוגע לכניסת עובד זר. בהתאם לסעיף ההגדרות המפורט בנוהל, ההגדרה לערב הינה כל אדם לרבות הנערב עצמו. ובלשון הנוהל: "אדם המפקיד את הערבות לשם הבטחת תנאי החלטה והינו אחראי עד גובה אותה ערבות להתממשות תנאי ההחלטה. הערב יכול להיות הנערב עצמו או אדם אחר".

בהליך המשפטי כאמור, עמד בית המשפט על הדרישה של נציגויות ישראל שהעו"ד יהא מעין ערב לוויזה של עובד זר שנפגע בתאונת עבודה ונדרשת נוכחותו בהליך משפטי, כאשר לדידו הדבר עומד בניגוד לכללי האתיקה, ועצם הדרישה פוגעת בנסיבות אלו בזכות החוקתית הגישה לערכאות.

בהחלטה 18/142 (פורסם בגיליון האתיקה מס' 66), נקבע כי "אם מקורה של הערבות בכספים שמפקיד עורך הדין, ואין הכוונה להוצאות אותן עורך הדין פועל לגבות מן הלקוח באופן מיידי - אזי הדבר אסור מכוח כלל 10 וכלל 43 לכללי האתיקה. עורך הדין אינו יכול להיות מעורב באופן אישי בתיק עד שיוחלט האם לחלט את הערבות או לא". לאור האמור לעיל, נוהל הקיים המחייב הפקדת ערבות לצורך הגעה של העובד הזר להליך המשפטי (בדיונים שנוכחותו נדרשת), עלול להציב חסם על הגישה לערכאות, באופן שמחייב את הנוהל לבחינה חוקתית מחודשת. זאת, במיוחד לרקע הדרישות "החלופיות" להפקדת ערבות כאמור, ובכלל זה הפיכת עורך הדין ל"מעין ערב", דבר העומד בניגוד להוראות כללי האתיקה. לפיכך, עמדתה של ועדת האתיקה הארצית כי הדרישה מעורך הדין לשמש 'מעין ערב' כתנאי להגעה של עובד זר להליך משפטי בעניינו, נוגדת את כללי האתיקה ואסורה על עורך הדין.

מספר החלטה: את/47/22

אימות חתימה דיגיטלי בעסקאות מקרקעין

כיום עסקאות מקרקעין נערכות כאשר הצדדים להסכם חותמים על עותק פיזי מקורי של הסכם המכר, בין היתר לצורך קיום דרישת הכתב המעוגנת בסעיף 8 לחוק המקרקעין, תשכ"ט-1969.

למעלה מכך, משכבר הימים נקבע בשורה של פסקי דין כי אדם החותם על מסמך, חזקה שקרא אותו והבין את תוכנו. ראו לעניין זה ע"א 467/64 שוויץ נ' סנדור, פד יט (113) (1965):

"בדרך כלל דין הוא, שאדם החותם על מסמך בלא לדעת תוכנו, לא ישמע בטענה שלא קרא את המסמך ולא ידע על מה חתם ובמה התחייב. חזקה עליו שחתם לאור הסכמתו, יהא תוכן המסמך אשר יהא".

עוד ראו בעניין זה את פסק דינה של כבוד השופטת רות רונן בה"פ 187/07 אלחדד נ' שמיר (פורסם בנבו 01/07/09):

"אני סבורה כי קביעות עקביות ברוח זו על ידי בתי המשפט, קרי - כי ככלל בלי חתימה אין חוזה, יש בהן כדי להוסיף לוודאות של צדדים, כאשר הם יוכלו לצפות כי בדרך כלל, בית המשפט יראה אותם כמחויבים בקשר חוזה, רק אם הם חתמו על מסמך כתוב. האפשרות לחייב צד שלא חתם על מסמך, פוגע בוודאות של הצדדים שלא חתמו על המסמך, ביחס לשאלה האם בית המשפט יראה אותם כקשורים בהסכם אם לאו, ומקטין את יכולתם לצפות את התוצאה המשפטית. מנגד, ככול שהפסיקה תקבע בצורה עיקבית יותר כי חתימה היא אינדיקציה "כמעט קונקלוסיבית" לגמירת דעת, הדבר יאפשר לצדדים לתכנן את צעדיהם מראש, ולצפות בצורה טובה יותר את הנפקות המשפטית שתינתן לפעולותיהם"

אין מחלוקת כי דרישת הכתב איננה רק ראייתית כי אם מהותית שתכליתה להגן על הצדדים, ליצור ודאות ולחזק את ההתחייבויות בתנאי העסקה.

עם זאת, סעיף 3 לחוק הפרשנות, תשמ"א-1981 מגדיר וקובע את הגדרת הכתב באופן רחב כדלקמן:

"בכתב" - לרבות בכל דרך אחרת של הצגת אותיות, ספרות או סימנים בצורה הנראית לעין או הניתנת לפענוח חזותי;

בימינו אנו, העולם עובר לעבודה והתקשרויות שונות באופן דיגיטלי (משרד ללא נייר). בהתאמה לכך, לפני מעל עשור מערכת בתי המשפט החלה לעבוד בצורה ממוחשבת, באמצעות מערכת "נט המשפט", לרבות "חתימה דיגיטלית" על מסמכים המוגשים לבית המשפט ולאחרונה אף אישרה ועדת האתיקה הארצית את האפשרות לאימות תצהיר בהיוועדות חזותית (את/20/39). בהתאם לאמור, מוצאת ועדת האתיקה הארצית כי לאור הצורך הקיים והמגמה הרווחת של דיגיטציה ומחשוב כלל הפעולות, ובמרכז מה שמכונה "משרד ללא נייר", הרי שיש להתיר את החתימה על חוזה באמצעות התקן אלקטרוני המאפשר חתימה על גביו (כגון טאבלט, עט דיגיטלי או כל אמצעי מתאים אחר). מטרתה של החלטה זו לאפשר לעורך הדין לאמת את חתימת לקוחותיו בעסקאות מקרקעין באמצעות הכרטיס החכם שבו הוא חותם את המסמכים שמוגשים למערכת בתי המשפט וגופים נוספים, ויראו בחוזה החתום דיגיטלית חוזה בעל תוקף מקורי, וכל זאת בתנאים המצטברים הבאים:

1. עורך הדין יהא נוכח במעמד החתימות, וההסכם יחתם בפניו.
2. עורך הדין יזהה את הלקוחות/ הצדדים לחתימת ההסכם באמצעות תעודת זהות כהגדרתה בחוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965 (מומלץ כי עורך הדין יערוך שימוש במערכת "אד"מ - אימות דיגיטלי מקוון" של מערך הדיגיטל הלאומי).
3. בסמוך לאחר חתימת הצדדים על ההסכם, עורך הדין יאמת חתימתם בפניו. אין לבצע את אימות החתימה מרחוק.
4. ההסכם יחתם ויאומת באמצעות הכרטיס החכם שברשות עורך הדין השייך לעורך הדין המאמת, ולו בלבד!
5. בהסכם תהא אפשרות להחתמת הלקוח על כל עמוד בנפרד ולחילופין החתמת הלקוח בעמוד האחרון של ההסכם.
6. על עורך הדין להקריא בפני הלקוחות את הנוסח הבא:

"הריני מאשר, כי ביום ____ בחודש ____ שנת ____ בשעה ____ הופיע לפני עו"ד ____ מ.ר. ____ מהכתובת ____ מר/גב' ____ הנושא/ת ת"ז ____ וכן מר/גב' ____ הנושא/ת ת"ז ____ אשר זוהו על ידי באמצעות תעודת זהות כהגדרתה בחוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965 וכי חתמו על ההסכם בפניי ובנוכחותי המלאה באמצעות התקן אלקטרוני וכי ההסכם אומת על ידי בסמוך לחתימתם.

- חתימת עו"ד ____
- נוסח זה יוטמע בגוף ההסכם לאחר חתימות הצדדים על ההסכם ויחתם על ידי עורך דין ויהוה חלק בלתי נפרד מההסכם.
7. על עורך הדין לוודא עם נותן השירות של הכרטיס החכם שבידיו כי חתימות הצדדים לא נותרו במאגר הממוחשב שבידיו.
 8. עם סיום החתימה והאימות ישלח עורך הדין את ההסכם החתום אל הצדדים המעורבים באמצעים דיגיטליים כגון דואר אלקטרוני וכדו'.
 9. ככל ועורך הדין מעוניין להדפיס לעותק נייר את החוזה הדיגיטלי, ועדת האתיקה ממליצה כי יודפס במקום בולט סימון אשר מבהיר כי החוזה נחתם דיגיטלית וכי זה עותק מודפס שלו, לרבות האימות כאמור בסעיף 6.
 10. המסמך אשר אומת על ידי עורך הדין יהא מסמך בעל תוקף מקורי אותו ניתן יהיה להגישו לרשויות המוסמכות או לעשות בו כל שימוש אחר בהתאם לצורך, תוך ציון העובדה כי ההסכם נחתם ואומת באופן דיגיטלי בהתאם להחלטת ועדת האתיקה הארצית 163/22 מיום 20/07/22.

לאחר ביצוע כלל התנאים המצטברים שלעיל, ועדת האתיקה אינה רואה בעיה אתית בכך שעורך הדין יאמת את לקוחותיו באמצעות הכרטיס החכם אשר לו, על חוזה מכר וכן על יפוי כח ודיווחים לרשויות המס וזאת באופן דיגיטלי. אופן אימות חתימה זה ראוי ומומלץ היות שעשוי לצמצם ואף למנוע שאלות וטענות המתעוררות לעיתים בעניין חתימה על חוזים ואף ישדרג את רמת המהימנות של החותמים אשר יהיו מאומתים ע"י עורך הדין, בשונה מהמצב כיום בו אין חובה לאימות חתימות בהסכם מכר. משכך, מדובר באופציה חלופית ראויה אשר תיתן מענה הן בצד הפרקטי לרבות חסכון בזמן ובנייר והן בהיבט האתי של עורך הדין מול לקוחו.

בנוסף, ועדת האתיקה הארצית מחילה הסדר זה אף על מסמכים נלווים לעסקת מקרקעין כגון: שטרות עסקה, בקשות לביצוע פעולות במקרקעין, יפוי כח וכו', אשר מאומתים על ידי עורך דין על פי סעיף 91 לחוק לשכת עו"ד, תשכ"א-1961, וכן על תצהירים המוגשים לרשויות המס.

יובהר כי החלטה זו מאפשרת לצדדים המעוניינים בכך לחתום על חוזה דיגיטלי, ואינה מאיינת את האפשרות לחתימה על חוזה באופן פיזי.

מספר החלטה: את/22/163

השאלה: במסגרת מחלוקת בין הצדדים אשר הועברה לטיפול בורר בהתאם להסכם שכר טרחה שנחתם בין הצדדים, פונה החבר בשאלה, האם קיימת מניעה לגלות בתביעתו כפי שתוגש לבורר מסמכים שהוגשו לביה"ד הרבני מטעם מרשו, בתיק שהתנהל בדלתיים סגורות.

החלטת הוועדה: מעיון במסמכים שהונחו בפני הוועדה, סברה הוועדה כי בנסיבות דנן היות וחשיפת המסמכים בפני הבורר כוללת בהכרח חשיפת מידע אודות צד להליך שאינו חלק מהסכם הבוררות, הרי שעל הפונה לפנות לבית המשפט בהתאם לסעיף 70 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984 ולבקש את אישורו להעברת החומרים לבורר. כמו כן, ככל והחומר שמבקש הפונה להעביר לעיון הבורר כולל פרטים ומידע המוגנים בחיסיון עו"ד לקוח, על הפונה לפעול בהתאם להחלטה את/96/02 בעניין היקף הגילוי כפי שנקבע בל"ע 17/86 פלונית נ' לשכת עוה"ד, פ"ד מא (4)770.

מספר החלטה: את/127/22

שימוש במסמכים חסויים מתיקים הנדונים בדלתיים סגורות לצורך בירור משמעת

בעקבות פניות אשר הגיעו לפתחה של ועדת האתיקה הארצית בעניין החלטות את/273/12 ו-171/15 העוסקות בדבר שימוש במסמכים חסויים מתיקים הנדונים בדלתיים סגורות לצורך בירור משמעת ובהתאם לחוק לשכת עורכי-הדין, התשכ"א-1961 (להלן: "החוק") והכללים שהותקנו מכוחו, החליטה ועדת האתיקה הארצית להידרש לסוגיה ולהבהיר את עמדתה בעניין זה.

בהתאם להחלטת ועדת האתיקה את/273/12 אשר דנה בסוגיה כאמור, נקבע כי: מסירת מסמכי בית דין וראיות לידי ועדת האתיקה, הלקוחים מתוך תיק ובו איסור פרסום, אינה בידי האתיקה אלא בדין המהותי, וכי מסירת תלונה לוועדת האתיקה היא בגדר פרסום ולפיכך, אם חל על הדברים איסור פרסום עלולה מסירת הדברים לוועדת אתיקה להיות הפרה של איסור פרסום. מכאן, שכדי למסור פרטים אסורים בפרסום יש לקבל אישור של בית המשפט לעניין זה.

החלטה זו סויגה בהחלטה נוספת של ועדת האתיקה הארצית את/175/15 שקבעה כי: על אף האמור בהחלטה 243/12, כללי האתיקה אמורים לעמוד לרשותם של עורכי הדין ולהסדיר את יחסי העבודה ביניהם. כחלק מכך יש חשיבות למתן אפשרות לפנות לוועדות האתיקה בתלונה ואין לחסום את דרכם של מתלוננים לוועדה בשל קיומם של הליכים משפטיים. זאת במיוחד שעה שההליכים בפני ועדת האתיקה עשויים להגן על זכויותיהם של המתדיינים ו/או המייצגים בערכאות.

ממילא הדיונים בוועדות האתיקה מתנהלים במתכונת של דיון פנימי וסגור, שתוכנו חסוי. לפיכך, בתלונות המוגשות לוועדת האתיקה, ככלל ולמעט במקרים חריגים, הוועדה לא תראה כעבירה פירוט מתוך דיון שנערך בדלתיים סגורות, בין אם נכתב בתגובה ובין אם נכתב בתלונה.

ההחלטות כאמור, מצאו ביטוי בפסיקה של בית המשפט העליון בבע"מ 7991/17: "החלטה זו, כפי שעולה מפסק דינו של בית המשפט המחוזי סויגה בהחלטה מאוחרת יותר (את/171/15), ולטעמי בדין סויגה. ועדת האתיקה המחוזית אליה מוגשות תלונות היא ועדה סטטוטורית המוסמכת לברר תלונות על עבירות משמעת (באמצעות פרקליט הפועל ליד הוועדה, סעיף 18 לחוק) וכן להגיש קובלנה (סעיף 63 לחוק). לפיכך, קשה להלום את הטענה כי תלונות המוגשות לוועדה - שבהליך המשמעת היא משמשת כגוף תביעתי ממש - הן בבחינת פרסום החותר תחת אסור הפרסום, ובהתאם ספק בעיניי אם הוועדה פעלה שלא כדין בעת הגשת הקובלנה רק משום שלא פנתה קודם לכן או במקביל לבית המשפט לענייני משפחה".

נוכח האמור לעיל, על בית הדין לבחון כל מקרה המגיע לפתחו על פי נסיבותיו תוך הפעלת שיקול דעת. הגשת פרוטוקולים חסויים תתאפשר ללא פנייה לערכאות השיפוטיות ובלבד שבית הדין יחסה את ההליך ו/או את המסמכים החסויים בהליך לפי שיקול דעתו.

מספר החלטה: את/247/19

בעקבות פניות אשר הגיעו לפתחה של ועדת האתיקה הארצית בעניין סוגיית רשלנות מקצועית ובהתאם לחוק לשכת עורכי-הדין, התשכ"א-1961 (להלן: "החוק") והכללים שהותקנו מכוחו, החליטה הוועדה להידרש לשאלה האם רשלנות מקצועית כשלעצמה מהווה עבירה אתית.

חוק לשכת עורכי הדין, וכך גם כללי האתיקה, אינם מגדירים במפורש בשום מקום רשלנות מקצועית כעבירה משמעתית. לפיכך, עצם העובדה כי הוכח שעורך הדין טעה, או הפעיל שיקול דעת מקצועי לא נכון - אף אם במישור האזרחי מדובר ברשלנות מקצועית מהווה עילה לתביעה אזרחית - אין משמעותה בהכרח כי נעברה עבירה גם במישור האתי. בכך, מקבלת הוועדה את עמדתו של ד"ר עדי אזור ז"ל, שהציע לקבוע כי "רשלנות מקצועית גרידא איננה עבירת אתיקה" (עדי אזור, "רשלנות מקצועית של עורך דין", הפרקליט מה, חובת ב', עמ' 279). עמדה זו נתמכת לא רק בלשון החוק והכללים, אלא גם עומדת במבחני המידתית וההיגיון; תוצאה אחרת, לפיה ניתן יהיה להעמיד עו"ד לדין משמעתי בגין הפעלת שיקול דעת מוטעה או טעות שנעשתה בתום לב, ואפילו טעות קשה, תהיה לא מידתית - מה גם שבפני הלקוח עומדות כל האפשרויות לתבוע את עורך הדין במישור האזרחי.

עם זאת, כאשר פעולותיו או מחדלו של עורך הדין מלמדים על הלך רוח ברור של זלזול, עצימת עיניים, אדישות לתוצאה או נטילת סיכונים בלתי סבירים, ניתן יהיה להעמיד את עורך הדין לדין משמעתי. החובה האתית המופרת במקרים אלה, תהיה החובה הקבועה בסעיף 54 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א - 1961, הקובע כי "במילוי תפקידיו יפעל עורך דין לטובת שולחו בנאמנות ובמסירות". עורך דין האדיש לענייניו של לקוחו, מזלזל בהם או נוטל על עצמו סיכונים בלתי סבירים, אינו פועל לטובת לקוחו "בנאמנות ובמסירות", ובהתאם מפר את חובתו על פי סעיף 54; ומאחר שסעיף 54 הוא מהסעיפים שהפרתם מהווה עבירה משמעטית (בהתאם לסעיף 61 לחוק), הרי שעורך דין שפעל כאמור עבר עבירה משמעטית.

ובאשר למידת הרשלנות: מטבע הדברים, רשלנות במידה גבוהה וניכרת ("רשלנות רבתי") תוכל להוות אינדיקציה, או מעין חזקה, כי התקיים הלך הרוח האמור והופרה החובה לפעול "במסירות". אולם, חזקה זו ניתנת לסתירה במקרים מתאימים (לדוגמה, אם יעלה בידי עורך הדין לשכנע, כי גם אם מדובר בטעות קשה, הוא פעל בתום לב והשקיע מאמץ בתיק, אלא שטעה בשיקול הדעת וכיוצא בזה). בסופו של יום, לא "גודל הטעות" או "מידת הרשלנות" היא הקובעת, אלא כאמור, האם עורך הדין פעל מצדו בתום לב, בנאמנות ובמסירות.

מספר החלטה: את/20/205

סודיות פרטי לקוח

בעקבות פניות אשר הגיעו לפתחה של ועדת האתיקה הארצית בעניין מסירת מידע אודות פרטיו האישיים של לקוח, החליטה הוועדה להידרש לסוגיה באשר למידע שעורך הדין חב בשמירה על סודיותו, וזאת בהתאם לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) התשמ"ו-1986 ולתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 (להלן: "תקנות סדר הדין האזרחי החדשות").

כלל 19 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "כלל 19") טומן בחובו חיוב על עורך דין לשמור בסוד כל דבר שיובא לידיעתו בידי לקוח או מטעמו תוך כדי מילוי תפקידו, זולת אם הסכים הלקוח במפורש אחרת. מן האמור בכלל זה עולה כי פרטים שלא נמסרו בכתבי בית הדין או בדרך דומה, הם חלק מהמידע שעורך הדין חב בשמירה על סודיותם.

בשולי הדברים, אך לא בשולי חשיבותם, יצוין כי חובת הסודיות, הקבועה בכלל 19 לכללי לשכת עורכי הדין, רחבה יותר מהחסיין, והיא חלה על מידע שהגיע לעורך הדין במסגרת מילוי תפקידו, גם אם מידע זה אינו קשור קשר ענייני לשירות המקצועי (רע"פ 15-751 יצחק אברג'יל נ' מדינת ישראל, שם בפסקה 36).

על כן, חובת הסודיות בעניין מסירת מידע אודות הלקוח עודנה קיימת גם בהינתן שעורך הדין הפסיק לייצג את הלקוח בתום ההליך, כיוון שאל מול חובת הסודיות עומדת לעורך הדין גם חובת הנאמנות ללקוחו לשעבר לפיכך, עורך הדין אינו רשאי למסור את כתובת לקוחו לשעבר ללא הסכמתו.

אולם, יחד עם האמור לעיל, יש לציין כי בהתאם לתקנה תקנה 12(4) לתקנות סדר הדין האזרחי החדשות, אשר מורה כדלהלן:

"כתב הגנה יכלול בחלקו הראשון את הפרטים האלה בלבד ולפי הסדר המפורט להלן:

1. הערכאה השיפוטית שאליה הוגש כתב התביעה וכן מספר התיק בבית המשפט;

2. שם התובע ועורך דינו ופרטיהם כפי שהם מופיעים בכתב התביעה ושמו של הנתבע ומספר זהותו;
 3. שם עורך דינו של הנתבע אם הוא מיוצג, לרבות מספר רישיונו;
 4. מען ופרטי התקשרות של הנתבע ושל עורך דינו;
- עולה כי מען ופרטי ההתקשרות של הנתבע צריכים להופיע בכתבי בית-דין. וכן, כתב טענות שלא יכלול פרטים אלו לא יתקבל לרישום (תקנה 33 לתקנות סדר הדין החדשות), זאת בשונה מתקנה 50 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (התקנות הישנות) ששם לא הופיעה החובה לציין את פרטי ההתקשרות של הלקוח, אם הלקוח היה מיוצג.
- לאור האמור, פרטים שלא נמסרו בכתבי בית הדין או בדרך דומה, הם חלק מהמידע שעורך הדין חב בשמירה על סודיותו, אולם, אין כל איסור להפנות אל פרטי ההתקשרות ככל ואלו פורטו כנדרש בכתבי בית הדין.

מספר החלטה: את/21/191

שמירה על חסיון כאשר עורך הדין נחקר כחשוד

השאלתה: האם עורך דין ישראלי מחויב לשמור על חסיון עו"ד-לקוח, כשהוא נחקר כחשוד לצד לקוחו, או כאשר הוא נדרש להתגונן כנאשם לצד לקוחו, בהליך פלילי במדינה זרה?

החלטת הוועדה: חסיון עו"ד-לקוח לא חל בנסיבות בהן עו"ד עצמו חשוד או נאשם באותה פרשה ביחד עם לקוחו. עם זאת, לאי תחולת החסיון נדרשת החלטה של בית משפט מוסמך.

הכלל המנחה המתבקש הוא כי גם בהקשר לחקירה פלילית המתנהלת במקביל או בשיתוף פעולה, במסגרת סיוע משפטי או במסגרת אחרת, בישראל או במדינה זרה, עורך דין ישראלי מחויב כלפי הלקוח בשמירת חסיון עו"ד-לקוח במסגרת הליכי חקירה ומשפט, ללא קשר לשאלה היכן מתקיימים ההליכים מבחינה גיאוגרפית, בישראל או במדינה הזרה, והכל בכפוף כמובן לווייתור על החסיון מצד הלקוח.

כדי להבטיח שביצוע חקירת עו"ד ישראלי בשיתוף רשויות מדינה זרה לא יהווה "מסלול עוקף" לפגיעה בחסיון עו"ד-לקוח, חובתן של הרשויות בישראל לכבד את החסיון על-פי ההנחיות, ההמלצות וההלכה הפסוקה, הגם שמדובר בחקירה מטעם מדינה זרה.

לפיכך, על עורך הדין הנחקר לעמוד על זכויותיו וזכויות לקוחו ולוודא כי החקירה נערכת בהתאם לאמור בהמלצות צוות שופמן, בפקודת המטה הארצי של משטרת ישראל מספר 14.01.13 חקירה, חיפוש מעצר והעמדה לדין של עורך דין (2005), ובהנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 4.2002 בעניין חקירת עורכי דין (2006).

כדי להפר את חובת החסיון, עו"ד אינו רשאי להסתפק בטענה בעלמא מצד גורמי החקירה והאכיפה כי חסיון עו"ד-לקוח כלל אינו חל בחקירה זו, וזאת על יסוד החשד שעורך הדין מעורב בתוכנית הפלילית ואף שותף ממש בעבירה המיוחסת ללקוחו.

עו"ד יהיה פטור מחובת השמירה על החסיון רק אם תוצג בפניו החלטה של גורם מוסמך בישראל - וראוי שתהיה זו החלטה שיפוטית - כי מעורבותו של עו"ד בתוכנית העבריינית ומודעותו לכך נבדקו ונמצאו ראיות לכאורה להוכחתן.

אם שאלת תחולת החסיון תובא לפתחו של בית המשפט בישראל במסגרת הליכי הסגרה, בין כנגד עו"ד ובין כנגד לקוחו, עמדת ועדת האתיקה היא כי הרף הראייתי הדרוש לקביעה בדבר אי תחולת החסיון הוא הרף הראוי של "ראיות לכאורה" למעורבות עו"ד בתוכנית העבריינית ולא הרף הנמוך יחסית של "אחיזה לאישום".

עמדת הוועדה היא כי לאבחנה זו עשויות אף להיות השלכות על קבילותן של ראיות שנאספו בניגוד לחובת השמירה על חסיון עו"ד-לקוח.

נבקש להבהיר, כי חוות הדעת לעיל ניתנה על-יסוד העובדות המפורטות בפניה, ואם יתבררו עובדות נוספות היא עשויה להשתנות בהתאם.

כן נבהיר, כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

מספר החלטה: את/22/87

השאלתה: האם טיוטות סיכומים שהכין הפונה חוסים תחת חובת הסודיות שבסעיף 19 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) התשמ"ו-1986? במידה וכן, האם ישנה דרך בה יוכל הפונה להראות לעורכי דין שהם מעסיקים פוטנציאלים עבורו את טיוטות הסיכומים על מנת שיכולו לבחון את יכולת הכתיבה שלו?

החלטת הוועדה: על הפונה לבדוק כי המסמך אותו הוא מעוניין להעביר אינו חוסה תחת זכויות יוצרים. כמו כן, על הפונה לבקש את אישור המאמן להעברת המסמכים אמורים.

נבקש להבהיר, כי חוות הדעת לעיל ניתנה על-יסוד העובדות המפורטות בפניה, ואם יתבררו עובדות נוספות היא עשויה להשתנות בהתאם.

כן נבהיר, כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

מספר החלטה: את/119/22

ניגוד עניינים

ייצוג כנגד לקוח

השאלתה: הפונה ייצג לפני כעשור שתי שותפות שעסקו בייעוץ מס. לימים ערך הסכם בין השתיים לפירוק שותפות, אשר במסגרתו התגלע סכסוך שהתברר בהליך משפטי בו נתן עדות. נוסף על כן, ייצג במהלך השנים כל אחת מהשתיים בעניינים הפרטיים. עתה פנתה השותפה החייבת אל הפונה וביקשה כי ייצג אותה בהליכי הוצל"פ נגד השותפה אשר זכתה בהליך המשפטי, ובהמשך בהליכי חדלות פירעון אליהם תקלע עקב מצבה הכלכלי הבעייתי. הפונה מבקש לדעת האם בנסיבות העניין, רשאי לייצג את השותפה החייבת בהליכי הוצל"פ כנגד שותפתה לשעבר.

החלטת הוועדה: בנסיבות כפי שהוצגו בשאלתה ומאחר מלשון הפניה עולה כי השותפה הזוכה הייתה "לקוחה קבועה" של הפונה, על הפונה להימנע מייצוג בנסיבות דן בהתאם להוראות כלל 14 (ג) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986.

מספר החלטה: את/62/22

ניגוד עניינים

התלונה: המתלוננת טוענת כי ביום 08/07/17 הגיעה לביתה הנילונה, אותה לא הכירה קודם לכן, ובידה הסכם גירושין מודפס שסעיפיו מקפחים אותה באופן גורף. טרם הגעתה, כינס בעלה בני משפחה בביתם והטיח בה שהיא בוגדת בו ופוגעת בכבוד המשפחה. לאחר מכן, הופעל על המתלוננת לחץ כבד לחתום על ההסכם, תוך שהנילונה לא הסבירה לה את סעיפי ההסכם, התעלמה מהסיטואציה בה נחתם ההסכם ואף שיתפה פעולה עם הבעל כך שבסופו של דבר החתימה אותה בניגוד לרצונה. יומיים לאחר האירוע, נדרשה המתלוננת להגיע למשרד הנילונה על מנת לחתום על יפוי כח לשם ייצוג בהליך קבלת הגירושין. לאחר מספר ימים המתלוננת הגישה לבית הדין השרעי הודעה על ביטול יפוי הכח. בדיון, הודיעה הנילונה שהיא מייצגת את הבעל בהליך של הוכחת גירושין ובית הדין המליץ לה להפסיק את הייצוג. בנוסף, ביום 09/08/17 העידה הנילונה מטעם הבעל במסגרת הליך של צו הגנה. הנילונה לא הגיבה לתלונה.

החלטה: במצב הדברים כמתואר היה קיים ניגוד אינטרסים ברור בין הבעל לאישה במיוחד בשל הטענות כבדות המשקל שהוטחו באישה. כמו כן, הנילונה הייתה מחוייבת להסביר למתלוננת את זכויותיה לרבות זכותה להיוועץ עם עו"ד טרם החתימה על ההסכם, והיא לא עשתה זאת. משכך, הוחלט להעמידה לדין משמעתי.

מספר החלטה: ת"א/47/20

בהמשך לפרסומה של החלטה את/67/21 בעניין התנהלות עורכי דין בפרויקט התחדשות עירונית ולאור פניות אשר הגיעו לפתחה של ועדת האתיקה הארצית, ריכזה הוועדה מספר סוגיות נוספות אשר יסייעו לציבור עורכי הדין את הן יגיעו לפתחם.

1. ייצוג בתביעת דייר סרבן:

ברבים מן הפרויקטים של התחדשות עירונית נתקלים לא פעם בעלי הזכויות בנכס, בדייר המסרב לשתף פעולה ולחתום על הסכם פרויקט ההתחדשות העירונית. נוכח האמור, מוגשת נגד אותו "דייר סרבן" תביעה ע"י בעלי זכויות אשר חתמו על הסכם להתחדשות עירונית.

על כן, סבורה ועדת האתיקה הארצית כי עוה"ד המייצג את הדיירים או עוה"ד ממשרדו ימנעו מלייצג את הבעלים כנגד הדייר הסרבן.

כלל 14 (א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986, (להלן: "כללי האתיקה"), קובע כי עורך דין לא יקבל על עצמו ייצוג אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית, מכאן, כאשר מוגשת תביעה נגד דייר סרבן, טרם חותם הדייר על יפוי כח ולכאורה עוה"ד אינו מייצגו ואולם מדובר במצב זמני בלבד שכן לאחר תום ההליך ב"כ הדיירים יהפוך גם לבא כוחו וקיים חשש כי עוה"ד עלול להימצא בניגוד עניינים וזאת בניגוד לכלל 15 לכללי האתיקה, משכך, הפיצול המלאכותי בין השלב שלפני החתימה על יפוי כח ועל ההסכם ולאחריו - אינו מאפשר ייצוג כנגד אותו דייר סרבן.

נוסף על כן, סבורה הוועדה כי הואיל והתביעה נגד דייר סרבן הנה מטעם בעלי הזכויות (הגם שמדובר באינטרס משותף), ב"כ היזם או עו"ד ממשרדו גם הוא מנוע מלייצג כנגד הדייר הסרבן.

לאור האמור, ייצוג הדייר הסרבן יעשה על ידי עו"ד אשר אינו מייצג את הדיירים או את היזם [לרבות עו"ד ממשרדם] בפרויקט. **ההחלטה תכנס לתוקפה החל מיום 20.12.2022.**

2. מפגשים נציגויות/ ועדי בתים עם עורכי הדין:

כלל 3(ב) לכללי האתיקה, קובע כי עורך דין רשאי לפגוש את לקוחותיו במקום אחר זולת משרדו, ובלבד שיעשה כן בתנאים ההולמים את כבוד המקצוע.

נוכח האמור סברה הוועדה כי במסגרת פרויקטים של התחדשות עירונית אין לראות במפגשי נציגויות/ ועדי בתים במקום שאינו במשרד עורכי הדין כאסור, אך למען הסדר הטוב תבהיר הוועדה כי על עורך הדין לוודא טרם הגעתו כי המפגש עומד בהתאם לאמור בכלל 3 (ב).

3. עורך דין מייצג שהינו נציג הדיירים באותו פרויקט:

החלטה את/67/21 מתירה לעורך דין המייצג להיות בעל דירה אך הוא אינו יכול להיות גם נציג הדיירים ו/או חלק מהנציגות. לעניין זה מבקשת הוועדה להבהיר כי עו"ד שהינו נציג דיירים (גם אם אין לו דירה) אינו יכול להיות גם ב"כ הדיירים. א. סעיף 14 (א) לכללים קובע:

"לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל עניין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת".

ב. על פניו, נציגות הדיירים פועלת לסייע לעורך הדין המייצג בהליך מו"מ מול היזם, ואולם לא תמיד נוסח ההסכם תואם את עמדת הנציגות.

לא אחת צריך להסביר לנציגות את הבעייתיות במבוקש או את חוסר היכולת לנסח סעיפים מסויימים, וכי לא פעם הנציגות מבקשת לקדם עניינים מסחריים ואף יש מחלוקות בין חברי הנציגות לבין ב"כ הדיירים אשר צריך ליישב. על כן, ישנה בעייתיות כי אותו אדם יחבוש בהליך התחדשות עירונית 2 כובעים - האחד כנציג דיירים והשני כב"כ הדיירים.

לאור האמור, עו"ד שמייצג את הדיירים אינו יכול להיות בכובעו של נציג הדיירים שכן אין מדובר רק בעניין אישי שלו, אלא מדובר בהתערבות של ממש במו"מ ובנסיבות העניין עולה חשש כי מדובר בניגוד עניינים.

להלן נוסח יפוי הכח אשר הובא בפני הוועדה עליו חתמו דיירים בפרויקט התחדשות עירונית לטובת המשרד המייצג אותם: "להעביר יפוי כח זה על כל הסמכויות שבו או חלק מהם לעוה"ד אחרים עימם יעבוד המשרד בעתיד, לפטרם ולמנות אחרים במקומם ולנהל את ענייני הנ"ל לפי ראות עיניו ובכלל לעשות את כל הצעדים שימצא לנכון ומועיל בקשר עם המשפט או עניינו הנ"ל, ואני מאשר את מעשיו או מעשי ממלאי המקום בתוקף יפוי כח זה מראש."

מכאן הסוגיה הנדונה היא האם מדובר בנוסח העומד בכללי האתיקה?

בשל מורכבות ההליך וסמכויותיו הרחבות של עו"ד מייצג הדיירים וכן בשל העובדה שהייצוג הנו עבור מספר רב של לקוחות באותו עניין, סברה הוועדה כי הנוסח המפורט לעיל, הנו בניגוד לכלל 18 לכללי האתיקה, שכן לא די בהסכמה כללית המופיעה ביפוי הכח, אלא, יש צורך במקרה של העברת יצוג, לקבל הסכמה פרטנית מפורשת באותו מועד. יובהר כי, אין הכוונה על איסור העברת יצוג או שיתוף בייצוג עם עו"ד ממשרדו של ב"כ הדיירים- שאז הדבר מותר. אלא בהעברת הייצוג לעו"ד במשרד אחר.

5. הסכם יצוג בלתי חוזר:

בנוסף לאמור לעיל, סברה ועדת האתיקה הארצית כי לא ניתן להחתים על הסכם יצוג בלתי חוזר. לבעלי הזכויות יש חופש בחירה באשר ליצוג, שכן מדובר ביצוג ארוך ומתמשך של מספר רב של בעלי זכויות בנכס, הבנוי על יחסי אמון בין הצדדים. לאור האמור, ניתן לקבוע מנגנון תשלום שכ"ט במקרה של הפסקת יצוג במהלך הטיפול ואולם לא ניתן להגביל העברת יצוג בדרך של חתימה על הסכם ייצוג בלתי חוזר.

מספר החלטה: את/135/21

סמכויותיו של אפוטרופוס

בעקבות פניות אשר הגיעו לפתחה של ועדת האתיקה הארצית בעניין סמכויותיו של אפוטרופוס ובהתאם לחוק לשכת עורכי-הדין, התשכ"א-1961 (להלן: "החוק") והכללים שהותקנו מכוחו, החליטה ועדת האתיקה הארצית להידרש לסוגיית הסמכות הניתנת בידי אפוטרופוס.

קיימת הבחנה בין סוגי האפוטרופוסות הקיימים, שכן אפוטרופוסות יכולה להיות מוגבלת לתחום מסוים בו זקוק החסוי לעזרה וכן לתקופת זמן מוגבלת.

בעת מינוי האפוטרופוס מעדכן בית המשפט בכתב מינויו ו/או בהחלטתו את סוג האפוטרופוסות לה ניתנה הסמכות. על כן, עת מתמנה עו"ד לאפוטרופוס עליו לכלכל את צעדיו ולוודא כי הינו פועל בתחום סמכותו ובהתאם לתחולת המינוי אותו הגדיר לו ביהמ"ש, וכן, אין הוא חורג במעשיו במסגרת תפקיד זה.

הרציונל הוא, למנוע פגיעה בזכויותיו של החסוי במידה והאפוטרופוס יפעל מעבר לסמכות אשר ניתנה לו. יובהר כי, ככל ועו"ד המשמש כאפוטרופוס יידרש לבצע פעולות מעבר לסמכויותיו, עליו לפנות לבית המשפט לצורך קבלת היתר זה ולא לעשות דין לעצמו.

מספר החלטה: את/73/20

תחולת כלל 22 בפיקוח על מתמחים

השאלת: בפני ועדת האתיקה הארצית הובאה שאלה בעניין תחולת הוראות סעיף 22 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) התשמ"ו-1986, (להלן: "כלל 22"), בהתייחס לסעיף 3.5 לנוהל עבודת המפקח על ההתמחויות, לפיו: "במידת האפשר, יקליט המפקח את פעולותיו מול המתמחה וישמור את ההקלטות אצלו. במידה שבוצעו הקלטות כאמור, לא יערוך אותן המפקח, לא יעשה בהן שימוש כלשהו, לא יפיצן ולא יפרסמן באף דרך, והן תשמרנה בתיקייה ייעודית למשך שנתיים מיום ההקלטה".

החלטת הוועדה: תכלית כלל 22 נועדה לאפשר שיח חופשי ופתוח בין עורכי דין שלא יהיה בו כדי לפגוע במרשיהם, ואילו תכלית הקלטת פעולות הפיקוח של המפקח במסגרת עבודת הפיקוח נועדה להבטחת איכות ההתמחות, שמירה על טוהר המקצוע והבטחת איכות עורכי הדין המיועדים הנכנסים בשעריו, אך גם כדי לשמש כראיה מכריעה במקרה של חילוקי דעות אודות אופן הפיקוח או טענות מצד המתמחים ביחס לפיקוח, ועל מנת לסייע ללשכה להסדיר את המחלוקות באופן חד משמעי באמצעות שימוש בהקלטות במקרים בהם הדבר יידרש.

בעבר, הוחרגו מקרים שונים מכלל 22 וביניהם כאשר ההקלטה מבוצעת בין עורכי דין שאינם "בכובעם המקצועי" או כאשר ההקלטה נועדה כדי להגן על עניין אישי של עורך דין שלא בשם לקוחו (למשל בסכסוכים משפחתיים). לאור האמור, סברה ועדת האתיקה הארצית כי ככל שכלל 22 אכן חל על מתמחים, האינטרס של הצורך בשימוש בהקלטה בנסיבות דנן, גובר על תכלית כלל 22 ולשונו המפורשת, אשר מצדיק החרגת תחולת כלל 22 על פעולות הפיקוח כאשר הן מבוצעות על ידי עורך דין.

בנסיבות העניין, האיסור הקבוע בסעיף 22 א' לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) התשמ"ו-1986, אינו יחול על יחסי פיקוח.

כמו כן, החרגה זו תהייה תחת הסייג כי ההקלטה תעשה רק בכפוף לשאלון של ועדת ההתמחות ולא מעבר לו, וכן כי המתמחה יזוהר לפני כל פעולת פיקוח כי הוא כפוף לחיסיון עו"ד- לקוח ועליו להימנע מחשיפת פרטים תחת חיסיון בשיחות עם המפקח.

מספר החלטה: את/22/36

חתימה על מסמכים בתקופת התמחות בשם עורך הדין

השאלת: האם מתמחה מורשה ו/או יכול לחתום על כל סוגי המסמכים בתקופת התמחות? האם מתמחה יכול לחתום בשם עו"ד במשרד (אם בהסכמתו או הנחייתו בע"פ)?

החלטה: במענה לשאלה הראשונה, עמדת הוועדה היא כי למתמחה אסור לחתום על מסמכים אשר נדרשת בהם חתימת עורך דין, כלומר, כל מסמך שעורך דין נדרש לחתום עליו, חתימתו של המתמחה אינה יכולה להוות תחליף לו. הטעם לכך מצוי בסעיף 20 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, לפיו למתמחה אסור לעסוק בפעולות שיוחדו לעורך דין, כאשר אינו עורך דין. במענה לשאלה השנייה, עמדת הוועדה היא כי ישנה חשיבות רבה אם החתימה בשם עורך הדין נעשתה בהסכמתו או בהנחייתו, קרי, המתמחה אינו יכול לחתום על שום מסמך בשם עורך הדין, אלא בהנחייתו בלבד. לשון אחר: עורך הדין יכול לתת הנחייה למתמחה לחתום בשמו על מסמך משפטי, ובלבד שהוא מכיר אותו וכל האמור בו על דעתו של עורך הדין, כמו כן, המתמחה איננו רשאי לחתום על מסמכים שמחייבים אימות של עורך דין כגון: תצהירים, ייפוי כוח וכדומה. יובהר כי, עיסוקו של המתמחה בביצוע פעולות משפטיות הוא אך ורק בחסותו של עורך הדין ומטעמו. לפיכך, כל פעולה משפטית החורגת מהנורמות אשר נסקרו לעיל עלולה לסכן את המתמחה ואת מאמנו בהפרת כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) התשמ"ו-1986 החלים עליהם מכוח הדין, ובהתאם לסעיף 41 לחוק לשכת עורכי הדין התשכ"א-1961. נבקש להבהיר, כי חוות הדעת לעיל ניתנה על-יסוד העובדות המפורטות בפניה, ואם יתבררו עובדות נוספות היא עשויה להשתנות בהתאם.

כן נבהיר, כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

מספר החלטה: את/22/61

התבטאויות והתנהגות שאינה הולמת

התלונה: נגד הנילונה הוגשו מספר תלונות בעת האחרונה. חלק מהנושאים נשוא התלונות פורסמו בתקשורת. לאור זאת, כל התלונות הועברו לוועדת האתיקה הארצית לשם האחידות.

במסגרת התיק הראשון, המתלונן יוצג ע"י הנילונה בתיק הוצל"פ כזוכה. לטענתו, הנילונה לא פעלה בתיק ולא השיבה לפניותיו אליה. בהמשך, הגיע למשרד הנילונה וזו תקפה אותו ואיימה עליו כי תתלונן שאנס אותה, תקפה אותו פיזית וביקשה מבחור שישב במשרדה לתקוף את המתלונן.

הנילונה טענה כי מדובר על תלונת שווא. עוד ציינה כי המתלונן לא היה לקוח שלה שכן סירב לשלם אגרת פתיחת תיק בית משפט ואף הגיש תלונה לאחר שתקף את אחד העובדים וטען שהותקף. הנילונה צירפה אישור על הגשת תלונה במשטרה.

בתיק השני, המתלוננים ביקשו שלא להיחשף נוכח חשש מהנילונה. לתיק צורף סרטון, אשר פורסם בתקשורת, במסגרתו נראית הנילונה מחנה בחניית נכים ומקללת את האנשים שמולה בקללות שאפילו הדף מתקשה לסבול. מדובר בהתבטאויות שאינן עולות בקנה אחד עם מקצוע עריכת הדין ומבזות את ציבור עורכי הדין. הנילונה בחרה שלא להגיב בתיק זה.

בתיק השלישי, מדובר על תלונה שהוגשה ע"י חבר שעבד אצל הנילונה. המתלונן מגולל בתלונתו את מעלליה הרבים ונותן שמות ודוגמאות של לקוחות "שנעקצו" ע"י הנילונה. ביחס לעצמו, מלין המתלונן כי הנילונה לא שילמה את שכרו וכאשר הגיע לדרוש את שכרו, היא איימה עליו, תקפה אותו וקיללה אותו. לתלונה צורף דיסק נושא סרטונים שמאמתים את המתואר בתלונה.

הנילונה הגיבה לתלונה, טענה כי מדובר בעובד שהפיץ סרטונים לתקשורת והוגשה כנגדו תביעה בבית המשפט. **החלטה:** באשר לתיק הראשון, הוחלט על גניזת התיק בעילה של חוסר ראיות. באשר לתיק השני והתיק השלישי, הוחלט על העמדת הנילונה לדין משמעתי.

מספר החלטה: את/22/81, את/22/5, את/22/30

פרסומת

הוספת צ'ט-בוט לאתר משרד עורכי דין

השאלה: לפתחה של ועדת האתיקה הגיעה שאלה העוסקת בהוספת צ'ט-בוט לאתר עורכי דין. הפונה הסבירה כי צ'טבוט הוא אמצעי איסוף לידים המנהל שיחה מובנית עם המשתמש המגיע לאתר. כדי לא להפריע לגלישה באתר, בדרך כלל צ'טבוט מוצג בתור אייקון בצד המסך ונפתח בתור חלונת פופ-אפ ובה מתנהלת השיחה.

החלטה: מהסבר הפונה עולה, כי לא מדובר בבאנר המופיע באתרים אחרים ומשמש לפרסום המשרד ולא מדובר ב"ליד" קלאסי שנאסר על ידי ועדות האתיקה (את/18-199 גיליון 67), אלא מדובר בפונקציה שעולה באתר האינטרנט לאחר שהגולש נכנס לאתר של המשרד הספציפי ומשכך, הרי שלא מדובר בשידול אסור לפי סעיף 56 לחוק לשכת עורכי הדין. כמו כן, בהתאם לסעיף 3(יב) לכללי הפרסומת, עורך הדין רשאי לפרסם באתר האינטרנט שלו טופסי פנייה מקוונים ליעוץ משפטי בשים לב כי הוא עומד בהוראות חוק הגנת הפרטיות. הואיל ואין הגדרה לטופס פנייה מקוון, הרי שגם צ'טבוט יכול להיחשב כטופס פנייה מקוון, שכן הפונה משאיר פרטים בדומה לשירות הודעות. קרי מטרת הצ'טבוט הינו לצורך טכני בלבד ולא למתן ייעוץ ומענה ספציפי.

משכך, ככל שמדובר בצ'טבוט שמטרתו לאסוף מידע על הפונה, כגון הנושא שבגיניו מבקש ייעוץ משפטי או לחילופין השארת הודעה לעורך הדין- אין פסול בכך ככל והפרסום עומד בתנאי סעיף 3(יב). **עם זאת, יש להטיל על הפרסום מספר הגבלות:**

- הפונה אינו יודע עם מי הוא מתכתב, האם מדובר בעורך דין או עובד מזכירות וכמובן שאין זה מכובד והולם כי שירות משפטי ינתן באמצעות התכתבות בצ'ט. **משכך, יש להבהיר הצ'טבוט אינו יכול לכלול ייעוץ משפטי.**
- **גם אם עו"ד יענה לצ'ט, זה יהיה רק כמענה ראשוני וניתב הפנייה לעורך דין רלוונטי או לחילופין פירוט המסמכים הנדרשים לצורך המשך הטיפול.**

- יש להבהיר כי אין באמור בהתכתבות משום ייעוץ משפטי, ולצורך קבלת ייעוץ יש לשוחח עם עורך דין מטעם המשרד באופן ישיר.
- אין להציע לפונה באמצעות הצ'טבוט דוגמה לחוזה או תביעה ללא מתן ייעוץ משפטי נלווה.

מספר החלטה: את/22/94

פרסום עלונים

השאלת: הקליניקה לזכויות החולה פנתה לוועדת האתיקה וציינה כי קיימת תופעה בה אסירים מובלים לטיפול רפואי בבתי חולים כאשר הם אזוקים שלא לצורך, כאשר ידם של חלקם אינה משגת והם נותרים ללא אפשרות מעשית לבקש סעד. משכך, נשאלה השאלה באם הקליניקה יכולה להפיץ עלון בקרב חברי הצוותים הרפואיים, מבלי שהפצת העלון תיחשב כשידול אסור לפי סעיף 56 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א 1961, ולהפרה של כללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001?

החלטה: מהאמור בפנייתכם עולה כי קיים אינטרס ציבורי להביא לידיעת האסירים את דבר קיומה של האפשרות לפנות לקליניקה. יחד עם זאת, עורך דין אשר יקבל אליו לקוחות שהגיעו באמצעות עלון זה, אשר נועד למצבים בהם הלקוח מצוי במצוקה ומשווע לסעד, נהנה הלכה למעשה משידול שביצע בעבורו מפרסם העלון. העובדה שהקליניקה אינה גובה תמורה בגין השירות, אינה מעלה או מורידה. עורך הדין כפוף לאיסור בדבר שידול, גם אם המקור לתשלום אינו הלקוח אלא צד שלישי - אפילו אם הוא אותו גורם שמבצע את השידול, למטרות נאצלות ככל שתהיינה. יצוין כי מדובר בקישור בין עורך הדין לבין הלקוח שנעשה בסיטואציה בה אסור לעורך הדין לפנות ללקוח ולהציע לו את שירותיו, ועקיפת איסור זה על ידי צד שלישי. עורך דין שמקבל לקוח באופן זה פוגע בכבוד המקצוע ורוכש גם יתרון לא הוגן על פני יתר חבריו, שאינם מגייסים לקוחות בנסיבות דומות.

לאור האמור, עלון מסוג זה עשוי להיחשב כשידול אסור. האיסור על שידול מופנה לעורך דין, ולפיכך עורך דין שיקבל לקוחות שהופנו אליו באופן זה עשוי להימצא כמי שהפר את סעיף 56 לחוק לשכת עורכי הדין, הגם שהדבר נעשה בעקיפין. נבקש להבהיר, כי חוות הדעת לעיל ניתנה על-יסוד העובדות המפורטות בפניה, ואם יתבררו עובדות נוספות היא עשויה להשתנות בהתאם. כן נבהיר, כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

מספר החלטה: את/22/27

שימוש בתואר דוקטור

השאלת: האם עורך דין בעל תואר שלישי בתחום שאינו משפטים רשאי לפרסם את עצמו בתואר ד"ר? כמו כן, האם הצגתו של עו"ד את עצמו כדוקטור מותנית בכך שהתואר ניתן לו על ידי מוסד בארץ המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה? מה הדין של עו"ד שקיבל את תואר ד"ר ממוסד אקדמי בחו"ל?

החלטה: באשר לשאלה הראשונה, הבעיה שמתעוררת הנה בעיית ההטעיה. החוק והכללים מדגישים כי פרסומת לא תכלול הטעיה כלשהי. בהתאם לכך, יש לדון האם יש הטעיה של הלקוחות או הציבור מצד עורך הדין, כאשר הוא מציג את עצמו כ"ד"ר", בזמן שהתואר אינו בתחום המשפטים. התייחסות לשאלה זו ניתנה כבר במסגרת החלטה את 78/01, אשר פורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 4 מתאריך 1.11.2002. שם הובהר, כי עורך הדין אמנם רשאי להוסיף לצד שמו את התואר "ד"ר", אך יחד עם זאת, כדי למנוע הטעיה, עליו להוסיף את התחום הרלוונטי. לדוגמה - "יעקב כהן, עו"ד, דוקטור (מדע המדינה)". כלומר, במידה והתואר אינו במשפטים על עורך הדין לציין זאת ולהבדיל את אותו תואר אקדמי מתוארו כעו"ד.

באשר לשאלה השנייה, במדינת ישראל ישנו חוק אחד ובלעדי המסדיר את נושא התארים והוא חוק המועצה להשכלה גבוהה, תשי"ח-1958. לפיכך, כאשר חוק כלשהו שנחקק במדינת ישראל (ובכלל זה חוק לשכת עורכי הדין וכללי הפרסומת) נוקט במונח "תואר אקדמי", הדעת נותנת שהכוונה היא לאותם תארים שהחוק מסדיר את השימוש בהם וקובע כללים מסודרים לגביהם. יתרה מכך, המשמעות של התואר "דוקטור" במדינות זרות עשויה להיות שונה בתכלית מזו הקיימת במדינת ישראל. לאור האמור, גם בסוגיה זו ההחלטה נותרת על כנה, אולם ועדת האתיקה הארצית קבעה כי

ניתן לרכך במעט סוגיה זו בכך שעורך הדין שאין בידיו אישור שקילות לתוארו בארץ, יהא רשאי לציין את התואר דוקטור ולכתוב באותה שפה ובאותו גודל בו ציין את התואר ד"ר, את מקום הלימודים תוך ציון העובדה שהמוסד אינו מוכר על ידי המל"ג.

מספר החלטה: את/121/20

התייחסות לשכר טרחה

השאלה: כללי הפרסומת של לשכת עורכי הדין קובעים כי במקרה של פרסומת עבור מתן שירותים משפטיים ניתן לכלול על גבי הפרסומת כל מלל חופשי, למעט התייחסות לשכר טרחה. מנגד, חוק הגנת הצרכן קובע כי בשיווק מרחוק, כלומר בפרסומת, כל מפרסם השירותים חלה חובה לפרסם את מחיר השירות ותנאי התשלום. משכך, עלתה השאלה, איזה מבין הכללים חל על ציבור עורכי הדין, ודוק: האם על עורך דין בפרסום מתן שירותים משפטיים יכול וצריך לכלול את המחיר, או שמא להפך, ועל עורך הדין אסור לפרסם את המחיר עבור מתן השירותים המשפטיים בפרסומת.

החלטה: בעניין זה ישנן מספר נורמות מאסדרות, אולם משעה שעסקין בעורך דין, כללי לשכת עורכי הדין, ובפרט כללי הפרסומת חלים על עורך הדין ביתר שאת. כמו כן, לא קיימת סתירה בין הנורמות, במיוחד לאור סעיף 14 ג (ב) לחוק הגנת הצרכן, שקובע שאין מניעה לתת מאוחר יותר את המחיר לצרכן שפונה אליו בהצעה.

בנסיבות העניין ובהתאם לכללי ברירת הדין בשיטת המשפט הישראלית הנורמה המיוחדת גוברת על הנורמה הכללית: "הכלל השלישי מבין הכללים של "ברירת הדין" קובע כי נורמה מאוחרת כללית אינה גוברת על נורמה מוקדמת ומיוחדת: derogant non specialibus generalia. בסתירה בין נורמה מאוחרת וכללית לבין נורמה מוקדמת ומיוחדת - יד הנורמה המוקדמת והמיוחדת על העליונה: generaii derogat specialis le: (ר' אהרן ברק, פרשנות במשפט - תורת הפרשנות הכללית 551 (1992)). עקרון זה, כי נורמה ספציפית גוברת על נורמה כללית, הינו כלל וותיק במדרג ההוראות הנורמטיביות בשיטת משפטנו, ר' פס' 6 לפסק דינו של השופט הנדל בג"ץ 5555/18 ח"כ אכרם חסון ו-11 אח' נ' כנסת ישראל (נבו 08.07.2021).

לפי כל האמור לעיל, בנסיבות העניין, בעוד שתכלית חוק הגנת הצרכן נועד להסדיר את כלל היחסים בין העוסק לצרכן באופן כללי, תכלית כללי הפרסומת נועדו להסדיר את אופן היחסים בין עורך דין ללקוח בהיבט הפרסומי. לכן, כללי הפרסומת מהווה הוראה מיוחדת (ספציפית) באשר לציבור עורכי הדין אל מול חוק הגנת הצרכן אשר מהווה הוראה כללית.

משכך, כללי הפרסומת גוברים על הוראות חוק הגנת הצרכן באשר לאפשרות של עורך דין לפרסם את מחיר השירות בפרסומת. על-כן, סברה ועדת האתיקה הארצית כי על עורך דין חל איסור לכלול את שכר הטרחה בתוכן פרסומי ברשת האינטרנט.

יושם אל לב כי שירותים משפטיים אונליין כגון: הגשת בקשות לרישום זכויות ופעולות לרשם המקרקעין, בקשות לרשם לענייני ירושה, הכנת כתבי טענות ללקוחות שמגישים תביעות קטנות, מכתב מקדים מעו"ד, הסכם בין שותפים, חוזים ועוד, הינן פעולות אשר יוחדו לעורך הדין ולא יעשה אותן דרך עיסוק, או בתמורה אף שלא דרך עיסוק, אלא עורך דין וזאת בהתאם לסעיף 20 לחוק.

מספר החלטה: את/161/22

החלטות ועדות האתיקה המחוזיות

החלטות ועדת האתיקה - מחוז מרכז

הפרת חיסיון לצורך התגוננות בהליכים משפטיים

השאלה:

עוה"ד הפונה אימת לפני 6 שנים כתבי ערבות של שני ערבים להסכם שכירות. באותו מעמד, חתמו הערבים על מסמכים נוספים שנותרו בידיו של עוה"ד.

לפני מספר חודשים, עודכן עוה"ד הפונה כי הוגשה תביעה בגין הפרת הסכם השכירות, ובמסגרת התביעה נתבעו גם שני הערבים שחתמו בפניו. אחד הערבים הכחיש במסגרת התביעה כי חתם על כתב הערבות וטען כי עוה"ד הפונה זייף את חתימתו - והמציא חוות דעת גרפולוגית שתומכת בכך. כעת נודע לו שהוא עשוי להיתבע במסגרת ההליכים המשפטיים. עוה"ד הפונה שואל האם הוא רשאי להציג את המסמכים עליהם חתם הערב בפניו עם חתימתו הזזה על כתב הערבות, בפני ביהמ"ש ובפני הצדדים השלישיים המעורבים לרבות הגרפולוגית ועורכי הדין של התובעים?

תשובת הוועדה:

חיסיון עו"ד-לקוח קבוע בסעיף 48 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, וכן בסעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 שלשוננו:

"סוד מקצועי

90. דברים ומסמכים שהוחלפו בין לקוח לבין עורך דין ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח, לא יגלה אותם עורך הדין בכל הליך משפטי, חקירה או חיפוש, מלבד אם ויתר הלקוח על חסיונותם."

חובת הסודיות קבועה בכלל 19 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986: "שמירת סודיות

19. עורך דין ישמור בסוד כל דבר שיובא לידיעתו בידי לקוח או מטעמו, תוך כדי מילוי תפקידיו, זולת אם הסכים הלקוח במפורש אחרת; הוראה זו אינה חלה על גילוי בהליך משפטי, חקירה או חיפוש שאינו חסוי על פי סעיף 90 לחוק."

ככל שיינקט נגד עוה"ד הליך משפטי, הרי שהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' את/342/10 שפורסמה בביטאון "אתיקה מקצועית" מס' 42 קובעת:

"יש לראות בעמדת הלקוח, כשהוא מותיר את עורכת דינו חשופה לתביעה, כמעין פעולה נגד עורך הדין. לפיכך, ככל שעורכת הדין נדרשת לגילוי מידע חסוי לצורך הגנתו, החיסיון אינו חל על מידע זה לצורך אותה הגנה והיא רשאית לעשות כן. מטעמי זהירות, ראוי שעורכת הדין תיידע את הלקוחה בעניין כדי לאפשר לה להסדיר החוב בעצמה. ראוי לשוב ולהבהיר שהחיסיון מוסר אך ורק במידה הנדרשת לצורך ההגנה, ולא באשר למידע אחר הקשור לתיק."

כמו, כן, יש לשים לב כי פעולות שבוצעו באופן פומבי עבור הלקוחות, לרבות בדרך של הגשת מסמכים לערכאה שיפוטית או לרשויות המדינה אינן חסויות במסגרת הליך משפטי. לעניין זה, החלטת ועדת האתיקה הארצית מס' את/13/191 שפורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 53 המצ"ב, קובעת בין היתר:

"לגופו של דבר, המידע החסוי הוא רק מידע שהוחלף בין הלקוח לעורך הדין בקשר ענייני לשירות המקצועי ושהלקוח לא ויתר על החיסיון במפורש או מכללא. כך, זהות הלקוח והסדרי התשלום אינם חסויים. אם עורך הדין החתים את הלקוח על תצהיר, עצם זיהוי החתימה של הלקוח ושל עורך הדין אינם חסויים וכך גם תשובות לשאלות באשר לפעולות הגלויות המפורטות באזהרה (קרי: הלקוח הופיע בפני, במקום כזה וכזה, הזהרתי אותו כמפורט באזהרה וכו'). יחד עם זאת, התהליך שבו נמסרו הדברים והפכו לתצהיר ובכלל זה הדברים שהוחלפו בין עורך הדין והלקוח באשר לגרסה שבגוף התצהיר הוא חסוי על כל פניו ורכיביו, ואל לעורך הדין להשיב לשאלות בעניין זה."

אשר לחשיפת מסמכים כלפי צדדים שלישיים שלא במסגרת הליך משפטי, לא ניתן לעשות כן, בשים לב להוראות כלל 19 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 שצוין לעיל.

מספר החלטה: 474/22

השאלה:

עוה"ד הפונה מייצג לקוח המצוי בהליכי גירושין ומשמורת ילדים. הילדים מתגוררים עם אמם בחו"ל, כאשר שירותי הרווחה העבירו אותם לחזקתה של האם. לעוה"ד הפונה נודע מהלקוח כי בימים האחרונים אחד מהילדים הופיע על מפתן דלתו של האב בישראל, והקטין מסרב לומר כיצד הגיע לארץ. עוה"ד הפונה שואל האם הוא נדרש לדווח על הגעת הילד לארץ?

תשובת הוועדה:

בהתאם לנתונים שנמסרו בשאלתה המעידים על כך כי לא ידוע לעוה"ד על נסיבות הגעתו של הקטין לארץ; כמו גם לא ידוע לו (במישרין או בעקיפין) אם הוגשה תלונה על היעדרותו או חטיפתו של הקטין מארץ המוצא, או אף את פרטי ונסיבות הצו בעניינו של הקטין, הרי שהחיסיון חל כלפי הלקוח.

ככל שעוה"ד הפונה מצוי עמו בקשר, באפשרותו לבקש מהלקוח להסיר את החיסיון, ולו על מנת להרגיע גורמים מעורבים נוספים בכך שהקטין שלם ובריא ושואין צורך בחיפושים אחריו/דאגה לשלומו.

מספר החלטה: 306/22

משלוח ניוזלטר לנמענים אקראיים

השאלה:

עוה"ד הפונה מעוניין לשלוח בדיוור ישיר למאות עמותות בישראל ניוזלטר אודות משרדו והשירותים שהוא מעניק לעמותות בישראל. את רשימת העמותות שלף ממאגר העמותות הישראלי ועל בסיסה יצר רשימת תפוצה פנימית של המשרד.

תשובת הוועדה:

סעיף 3(ג) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001 קובע: **"נוסף על האמור בסעיף קטן (א), עורך דין רשאי לשלוח מידעו (ניוזלטר) לרשימת תפוצה של לקוחות משרדו שביקשו זאת ושל אחרים שביקשו זאת; המידעו יכול לכלול פרטים כמפורט בסעיפים קטנים (ב) עד (יב) וסעיף 5."** (הדגשות אינן במקור).

סעיף 5 לכללי הפרסומת הנ"ל קובע בנוסף:

עורך דין רשאי לתת ללקוחותיו על פי פנייתם, ולאחרים הפונים אליו, מידע על אודות משרדו, ניסיונו והתיקים שבהם היה מעורב; המידע יימסר באופן שאין בו כדי ליצור רושם מטעה על אודות עורך הדין.

בהתאם לסעיף 56 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, נאסר על עורך דין לשדל כל אדם למסור לידי עבודה מקצועית.

כמו כן, ועדת האתיקה הארצית בהחלטתה מס' את/13/193 שפורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 56 שכוחה יפה גם ביחס למידע פרסומי שנשלח באמצעות דואר קבעה איסור לשלוח דואר אלקטרוני לנמענים אקראיים שלא ביקשו לקבל פרסומים מהמשרד. תשומת לב הפונה הופנתה גם להחלטת ועדת הייעוץ לענייני פרסומת מס' 10/16 שאסרה על הנחת כרטיסי ביקור בתיבות דואר.

מספר החלטה: 497/22

מתן שירותים משפטיים ללקוחות עיסוק אחר

השאלה:

עוה"ד הפונה הוא בעלים של משרד לעריכת דין ושל בית ספר ללימודי נהיגה. הוא שואל האם הוא יכול לתת שירות משפטי לתלמידי הנהיגה שלו ולחילופין ללמד נהיגה את לקוחות משרדו.

תשובת הוועדה:

כלל ו(א) לכללי לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר), התשס"ג-2003 קובע:

א. עורך דין העוסק בעיסוק אחר נוסף על עיסוקו כעורך דין -

1. לא יטפל במסגרת עיסוקו האחר בענין שהוא מטפל בו כעורך דין, ולא יטפל כעורך דין בענין שהוא מטפל או טיפל בו במסגרת עיסוקו האחר;

2. לא יטפל -

א. במסגרת עיסוקו האחר במי שהוא מטפל בו כעורך דין, אם עלולים להתקיים, במסגרת העיסוק האחר, יחסי תלות של אותו אדם בו;

ב. כעורך דין במי שקשור עמו במסגרת עיסוקו האחר, אם מתקיימים, במסגרת העיסוק האחר, יחסי כפיפות לו או תלות בו, של אותו אדם.

ככל שהפונה מעוניין לעסוק בשני העיסוקים בניגוד לאמור בכלל ו(א) לעיל בעניינו של אותו הלקוח והנו סבור כי לא יהיה בכך משום ניגוד עניינים, באפשרותו לפנות בבקשה מנומקת לקבלת היתר ליו"ר ועדת האתיקה הארצית, עו"ד מנחם מושקוביץ, בהתאם לאמור בכלל ו(ב) לכללים הנ"ל:

ב. ועדה מיוחדת בלשכה, שבראשות יושב ראש ועדת האתיקה שליד הוועד המרכזי, רשאית להתיר לעורך דין לטפל בענין כאמור בסעיף קטן (א)(1) או באדם כאמור בסעיף קטן (א)(2), אם מצאה כי אין בכך כדי ליצור ניגוד עניינים בין עיסוקו כעורך דין לבין העיסוק האחר.

מספר החלטה: 232/22

ייצוג נגד לקוח לשעבר בעניין שאינו בעל זיקה למושא הייצוג

השאלות:

בשנת 2020 ערך עוה"ד הפונה הסכם מכר עבור שני אחים שירשו דירת מגורים מהוריהם. באותה העת, האח שהה בארה"ב והוא העביר יפוי כוח קונסולרי לפונה על מנת שיחתום בשמו על העסקה. האחיות היא לקוחה קבועה של הפונה, את כל המידע הנוגע לדירה קיבל אז ממנה כאשר לא היה ידוע לו שישנם נכסים אחרים במחלוקת ביניהם באותה העת.

לאחרונה, ולאחר שלא היה לו כל קשר עם האח, התגלעה מחלוקת בין שני האחים לגבי נכסים אחרים שהורישו הסבים לאח, שבעבר הבטיח לחלוק אותם עם אחותו. לטענתו, נוצר החשש שבכוונת האח להבריח את הכספים מאחותו, ולכן יש להגיש בקשה לצו מניעה דחוף + תביעה עיקרית. עוה"ד הפונה שואל האם הוא רשאי לייצג את האחיות בהליכים אלה שאינם נוגעים להסכם המכר שערך עבור האחים בעבר ולהגיש את הבקשה לביהמ"ש בדחיפות טרם הברחת הכספים.

תשובת הוועדה:

הפונה ייצג את האח בהסכם מכר דירה משנת 2020 אותה ירש יחד עם אחותו, שהיא הלקוחה הקבועה של הפונה. באותו עניין, האח היווה לקוח של המתלונן, כאשר הוא ערך עבורו את ההסכם, חתם בשמו, ייצג את שני המוכרים בהסכם ואף פעל לדווח על העסקה בהמשך.

בהתאם לתצהירו של עוה"ד הפונה, לא היה בידיעתו באותה עת שישנם נכסים נוספים הנוגעים לשני האחים המצויים במחלוקת ביניהם, לא נמסר לו כל מידע בעניין זה מהאח והוא לא ייעץ לו לגבי כך, שכן כאמור הדברים כלל לא היו בידיעתו.

על סמך האמור בתצהירו של עוה"ד הפונה, עולה כי לא מבוקש לטפל נגד לקוח באותו עניין בו טיפל עבורו. יתר על כן, לא נמסר כל מידע בעל זיקה לנכסים שבמחלוקת בין האחים, שכן מחלוקת כזו כלל לא הייתה קיימת אז ולמצער לא דווחה לפונה.

בנסיבות אלו, וככל שלא מתקיים האמור בכלל 16(א)(1) או בכלל 16(א)(2) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986, הרי שאין מניעה שהפונה ייצג בתביעה בעניין הנכסים שבמחלוקת והבקשה לסעד זמני שנלווית לה. עם זאת, החלטה זו התבססה על המידע אשר הוצג בפני הוועדה, ובמידה ויתברר בהמשך ההליך כי קיימת זיקה של ממש בין הנושאים, הפונה יהיה כפוף לדין משמעותי. ככל שבעתיד יפנה האח ללשכה עם פרטים נוספים, תישקל תשובה זו מחדש.

מספר החלטה: 392/22

עו"ד שצפוי להיות עד מרכזי בהליך משפטי

השאלה:

עו"ד הפונה הייתה עדה לצוואה בפני עדים לפני עשור. באותה עת, היא לא הכירה את המנוחה ואת הצוואה ערך עו"ד אחר. לאחר חתימת הצוואה, ייצגה הפונה את המנוחה במספר עסקאות מכר. לאחר פטירת המנוחה, הורש על פי הצוואה הגיש בקשה לצו קיום צוואה ואילו בנות משפחתו הגישו התנגדות. בא-כוחן הודיע כי בכוונתו לזמן לעדות את עורך הצוואה ואת הפונה, בתור עדה.

הפונה שואלת האם היא רשאית לייצג את הורש בהליכי ההתנגדות כאשר הצד שכנגד עתיד לזמנה לעדות, בשים לב לכלל 36(ב) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 הקובע -

א. לא ייצג עורך דין אדם בהליכים משפטיים, לרבות ערעור, אם הוא עומד להעיד מטעם אותו אדם באחד משלבי ההליכים האמורים; נקרא עורך הדין להעיד מטעמו של אדם אחרי שהחל לייצגו - יחדל מן הייצוג.

ב. הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על מסירת עדות כשעורך דין נקרא להעיד בידי בעל דין יריב, או בענין שהוא טכני או ברשות בית המשפט או ברשות הועד המחוזי.

תשובת הוועדה:

לא ניתן להתיר את הייצוג הואיל וקיים ניגוד עניינים אינהרנטי שעה שעו"ד הפונה צפויה לשמש כעדה מרכזית בהליך. האיסור נובע מהוראות כלל 14(א) לכללי האתיקה הקובע:

לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל עניין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת.

מספר החלטה: 295/22

חובות נאמן שפוטר על ידי הלקוח

השאלה:

משרדו של עו"ד הפונה ייצג מוכר בעסקת מכר של נחלה במושב. לצורך השלמת העסקה, נדרש המשרד להשלים את העברת הזכויות הראשיות לשמו של המוכר (ובהמשך לרשום את עסקת המכר עצמה).

בעת הטיפול ברישום, פיטר אותו המוכר מטיפול בתיק וביקש לעצור כל פעולה בשמו תוך כתיבת מכתב שאינו מותיר כל ספק לגבי טיב היחסים ביניהם. מנגד, פנה משרד ב"כ הקונה שדורש כי הפונה ישלים את העסקה, וטוען כי לו חובות אתיות כלפי העסקה.

הפונה שואל כיצד עליו לנהוג במצב זה - האם הוא מחויב לפעול לפי הוראות הלקוח ולהפסיק את הטיפול או שמא הוא מחויב להוראות ב"כ הקונה ונדרש להשלים את הטיפול? ה

פונה מוסיף ושואל האם יהיה חשוף לתביעות מטעם מי מהצדדים ככל שיפעל או לא יפעל לרישום הזכויות?

הפנייה עוסקת במהותה בדיני נאמנות ובדיני חוזים ואינה עוסקת במישור כללי האתיקה. עורך דין שמונה כנאמן של הקונה או של שני הצדדים גם יחד, כפוף לדיני הנאמנות ולהסכם בגינו נוצרה הנאמנות בעסקה, וחב בחובות מכוח תפקיד זה כלפי הגורם בעניינו מונה. מקום בו עוה"ד פועל כנאמן של הקונה ו/או של שני הצדדים לעסקה, הרי שעם הבשלת התנאים למסירת מסמכי רישום או פעולה אחרת בכובעו כנאמן - הנו מחויב לפעול בהתאם לתנאי הנאמנות כל עוד לא ניתנה החלטה שיפוטית אחרת. ואולם, מקום בו ההסכם טרם נכנס לתוקף והנאמנות טרם השתכללה - הוא איננו רשאי לפעול בניגוד להרשאה. הואיל והלקוח פיטר את משרדו מהמשך טיפול בתיק, הרי שהוא אינו רשאי לבצע כל פעולה בכובעו כב"כ המוכר, שכן ביצוע הפעולה תהווה חריגה מהרשאה והפרה של החובות כלפי הלקוח. אין באמור כדי להוות יעוץ משפטי.

מטרתה של חוות דעת מקדימה היא לייעץ לעו"ד ברמה האתית כיצד לפעול במטרה למנוע ממנו לבצע עבירה אתית בהמשך. ככל שעוה"ד יפעל בהתאם להנחיות הוועדה, הוא יהיה מוגן מפני העמדה לדין משמעתי. עם זאת אין בכך כדי להקנות חסינות מפני הליכים אזרחיים שאינם נוגעים ללשכת עורכי הדין, וזאת מבלי להביע עמדה לגבי סיכויי תביעה כזו אחרת ככל שתוגש.

מספר החלטה: 317/22

החלטות ועדת האתיקה - מחוז דרום

השאלה:

השואל פנה לוועדת האתיקה בשאלה - האם יוכל לערוך ייפוי כוח מתמשך עבור הסבתא והסבא של אשתו - כאשר מיופי הכח הם שני אחים - דודים של אשתו? למען הסר ספק, האבא של אשתו לא מיופה בייפוי כוח. בהמשך ובהתאם לאמור מבקש לשאול אם יוחלט כי אביה של אשתו יהיה מיופה הכוח במקרה דנן, האם השואל מצוי בעניין אישי?

עמדתנו:

א. לוועדת האתיקה הארצית הגיעו פניות רבות בנושא "העניין האישי" של עורך דין בייפוי כוח מתמשך, לפי סעיף 32(א) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962 (להלן: "החוק" או "חוק הכשרות"). הועדה קבעה בהחלטתה מיום 13/09/2021 (את/23/20), כדלקמן: "סעיף 32(א) לחוק הכשרות אוסר על עורך הדין בפניו חותם הממנה על ייפוי הכוח, להיות בעל עניין אישי בייפוי הכוח: 'ייפוי כוח מתמשך יחתם בידי הממנה בפני עורך דין שעבר הכשרה לעניין עריכת ייפוי כוח מתמשך, כפי שתיקבע בתקנות, ואין לו עניין אישי בייפוי הכוח' (ההדגשה אינה במקור) המונח 'עניינים אישיים' מוגדר בחוק כלהלן: 'לרבות עניינים הנוגעים לרווחתו האישית של אדם, לצרכיו היום-יומיים, למקום מגוריו, לבריאותו, או לענייניו הגופניים, הנפשיים או החברתיים, ולמעט עניין הנוגע לרכושו'."

לפי סעיף 5 לחוק הפרשנות:

"האמור בלשון יחיד - אף לשון רבים במשמע, וכן להיפך.

לצד זאת, חל כמובן האיסור על ניגוד עניינים, ויש לראותו כמקופל בביטוי עניין אישי כאמור בסעיף 32(א) לחוק. לאור האמור, עמדת ועדת האתיקה הארצית היא כי ה"עניין האישי" בייפוי הכוח המתמשך, שאסור שיתקיים אצל עורך הדין האמון על גביית החתימה של הממנה (הוא על פי רוב, עורך הדין שערך את המסמך), הוא כל עניין העשוי לעורר ניגוד עניינים, לרבות "עניינים אישיים" כהגדרתם בחוק, כאשר לצורך זה יש לתת את הדעת כי הגדרת "עניינים אישיים", יכולה לתפוס ברשתה אינטרסים מורכבים שאינם נפוצים בדיון בתחום ניגוד העניינים (למשל: עניינים חברתיים), ואשר על כן היא בעלת "רקמה פתוחה", שיכולה לקבל תוכן ואף תוכן מרחיק לכת, לפי נסיבותיו הקונקרטיות של כל מקרה.

עוד יש לתת את הדעת, כי בעוד שסעיף 32 לחוק דן בעניין אישי אצל עורך דין הגובה את חתימת הממנה, הרי שבעת עריכת ייפוי כוח מתמשך מתקיימת מערכת יחסים משולשת, שכן צדדים לה הם הממנה, עורך הדין ומיפיה הכוח. מובן שהאיסור על ניגוד עניינים ועל קיומו של עניין אישי בייפוי הכוח, חל על כל מערכת יחסים שעורך הדין צד לה, ונבחן גם ביחס אליה.

מורכבות נוספת מתקיימת בעניינו בכך שייפוי כוח מתמשך יכול להיות בעניינים אישיים או רכושיים, ולפיכך תוכנו של ייפוי הכוח המתמשך יכול להיות שונה מאוד ממקרה למקרה.

לאור מורכבות הנושא, עמדת ועדת האתיקה הארצית היא כי הסדרת הנושא צריכה להיעשות בזהירות, ממקרה למקרה. על כן, קיומו של עניין אישי בייפוי הכוח המתמשך ייבחן בהתאם לכלל נסיבות העניין ובהם אופיו של ייפוי הכוח המתמשך (העניינים האישיים והרכושיים המוסדרים בו), והזיקה בין עורך הדין לבין הממנה ובין הנושאים המוסדרים בייפוי הכוח המתמשך.

בהתייחס לדוגמאות שפורסמו, מבקשת ועדת האתיקה הארצית לציין את הנקודות הבאות:

1. עריכת ייפוי כוח מתמשך לקרובי משפחה או למי שעורך הדין יורש שלהם (על פי דין או צוואה) - מקרה כאמור אכן עשוי לעלות כדי ניגוד עניינים או כדי עניין אישי, ומומלץ לעורכי הדין לנקוט במשנה זהירות לפני שיסכימו לקבל על עצמם עריכת ייפוי כוח כאמור. עם זאת, לא ניתן לשלול כי לא בכל מקרה יתגלה ניגוד עניינים או עניין אישי בייפוי הכוח, למשל במקרה בו עו"ד עורך ייפוי כוח לקרוב משפחה (כגון אח או אחות) בעניין רכוש, כאשר עורך הדין אינו יורש ואינו בעל זיקה כלשהי לאותו עניין.
2. ואולם, יושם אל לב כי עריכת ייפוי כוח מתמשך לקרוב משפחה מדרגה ראשונה, או למי שעורך הדין הוא יורשו על פי דין או צוואה, עשויה, בנוסף לקיומו האפשרי של עניין אישי, גם לעמוד בסתירה לבדיקה שעל עורך הדין לבצע לפי סעיף 32(ה) לחוק, בדבר מתן ייפוי הכוח בהסכמה חופשית ומרצון, ועל כן רצוי להימנע ממנה.
3. עריכת ייפוי כוח למי שעורך הדין משמש בעבורו כנאמן לרבות על פי ייפוי כוח, צו אפוטרופסות או כבעל תפקיד על פי מינוי מטעם בית משפט.
4. מקרה כאמור אכן עשוי לעלות כדי ניגוד עניינים או כדי עניין אישי, וגם כאן רצוי לנקוט במשנה זהירות. כמו כן גם מקרה זה מעורר שאלה בדבר הבדיקה שעל עורך הדין לבצע בדבר מתן ייפוי הכוח מתוך הסכמה חופשית ומרצון. אולם גם במקרה זה ניתן לבחון את הדברים על פי נסיבותיהם, ובין השאר לאפשר במקרים המתאימים לבית המשפט המפקח על ההליך במסגרתו מכהן בעל התפקיד, להחליט בדבר.
5. עריכת ייפוי כוח מתמשך למי שלעורך הדין יש עמו יחסי מרות, יחסי שיתוף או יחסים עסקיים.
6. מקרה כאמור אכן עשוי לעלות כדי ניגוד עניינים או כדי עניין אישי, וגם כאן רצוי לנקוט במשנה זהירות. כמו כן, גם מקרה זה מעורר שאלה בדבר הבדיקה שעל עורך הדין לבצע בדבר מתן ייפוי הכוח מתוך הסכמה חופשית ומרצון. עם זאת גם במקרה זה ניתן לבחון את הדברים על פי נסיבותיהם ולא לשלול, לדוגמה, את האפשרות שעורך דין יכין ללא תמורה ייפוי כוח לאדם עמו יש עמו יחסי מרות, בכפוף לבחינת כלל נסיבות העניין.
7. יצוין כי דוגמה זו מחדדת כי עניין אישי כהגדרתו בחוק יכול להתעורר גם במערכת היחסים בין עורך הדין לבין מיפיה הכוח."

ב. בבחינת הסוגייה נתנה ועדת האתיקה דעתה גם למסמך עמדה ביחס לנסיבות שמונעות מעורך הדין לערוך ייפוי כוח מתמשך, שפרסם האפוטרופוס הכללי ביום 11.8.22, במסגרתו נמנו מספר מצבים והקשרים המשפחתיים אשר עם התקיימם יהיה מנוע עורך הדין מלערוך את המסמך מבחינת האפוטרופוס הכללי - "קשרי משפחה או קשרי עבודה של עורך הדין עם הממנה או עם מיפוי הכוח.

קשר משפחתי בין מיפיה הכוח לבין עורך הדין - קשר משפחתי ייחשב בהתאם לאחת משתי חלופות:

א. אם אין קשר משפחתי בין הממנה למיפיה הכוח: עורך הדין יהיה מנוע מעריכת המסמך אם הוא עונה על הגדרת "קרוב" של מיפיה הכוח בהתאם לסעיף 80 לחוק - בן/בת זוג, אב, אם, בן, בת, אח, אחות, סב, סבה, נכד, נכדה, או שהוא בן הזוג של כל אחד ואחת מאלה. הטעם לכך הוא החשש שעורך הדין ינצל את מעמדו, כדי להציע מיפוי כוח שהם קרובים שלו או כדי להשפיע על הוראות ייפוי הכוח המתמשך על מנת להיטיב עם קרוב משפחתו.

ב. אם יש קשר משפחתי בין הממנה למיפיה הכוח: עורך הדין יהיה מנוע מעריכת המסמך אם הוא אחד מקרובים אלה של מיפיה הכוח: בן/בת זוג, אב, אם, בן, בת, סב, סבה, נכד, נכדה. הטעם לכך הוא החשש שעורך דין, שהוא בן משפחתו הקרובה של הממנה ומיפיה הכוח יתקשה לבצע את תפקידו כראוי בשל הקרבה המשפחתית ועלול לפיכך, להשפיע על תוכנו של ייפוי הכוח."

עוד צוין במסמך כי רשימת הנסיבות המפורטת במסמך העמדה, אינה גורעת מחובתם של עורכי הדין להימנע מעריכת מסמך ייפוי הכוח המתמשך גם במקרים שאינם מפורטים במסמך העמדה. זאת, אם מתעורר חשש להיותם של עורכי הדין בעלי עניין אישי בייפוי הכוח המתמשך, או אם, להערכתם של עורכי הדין, מתקיימות נסיבות שבגינן הם אינם מסוגלים לקיים במלואן את החובות והאחריות המוטלות עליהם בעריכת ייפוי הכוח המתמשך.

ג. ועדת האתיקה בדעה כי פרשנות המונח "עניין אישי בייפוי כוח" בקשר עם **כללי האתיקה המקצועית** כוללת כל עניין היכול להשפיע באופן מהותי על שיקול דעתו של עורך הדין כמי שעורך את ייפוי הכוח המתמשך, ושעלול להעמידו במצב של ניגוד עניינים בין טובת הלקוח הממנה על פי ייפוי הכוח והגשמת רצונותיו לבין טובתו שלו או טובת צד ג' אחר.

ד. בהתאם לפרשנות זו על עורך הדין לשאול את עצמו אם לאור עוצמתם היחסית של האינטרסים הנוגדים יש בסיס מוצק לחשש כי הוא יהיה מוטה לכיוון האינטרס האישי שלו לעומת האינטרס של הלקוח הממנה, שאז עליו להימנע בנסיבות העניין מעריכת ייפוי הכוח המתמשך.

ה. מן הכלל אל הפרט, **ועדת האתיקה בדעה כי עורך דין העורך ייפוי כוח מתמשך לעצמו או לבני משפחתו, גם אם הוא עצמו אינו מוזכר כמיופה כוח, ייחשב כמי שמפר את חובת הנאמנות והמסירות כלפי לקוחו הממנה וכמי שפועל בניגוד אינטרסים ועניין אישי בייפוי כוח שכן, האיסור על ניגוד עניינים ועל קיומו של עניין אישי בייפוי הכוח, חל על כל מערכת יחסים שעורך הדין צד לה, ונבחן גם ביחס אליה.**

ו. יתרה מכך, עריכת ייפוי כוח מתמשך לקרוב משפחה או למי שעורך הדין עשוי להיות יורש שלו (על פי דין או צוואה) עשוי לעלות כדי ניגוד עניינים ומוצע לעורך הדין לנקוט במשנה זהירות בעניין זה. בעניינינו, אמנם אין המדובר במעגל משפחתי ראשון, אולם לעורך הדין השואל בהחלט עלול להיווצר עניין אישי.

ז. **בנסיבות אלו ובהתאם לעובדות המוצגות והידועות לוועדה ובהינתן עמדת האפוטרופוס הכללי, תמליץ הוועדה כי השואל ימנע מלערוך ייפוי כוח מתמשך עבור הסבא והסבתא של אשתו, כך גם אם מיופי הכוח הם שני הדודים או אביה של אשתו.**

ראה בנוסף, מדיניות ועדת האתיקה המחוזית מס' 2.007 בקשר עם עניין אישי בעריכת ייפוי כוח מתמשך שפורסמה ביום 12.12.2019 ועודכנה ביום 31.12.2019.

יובהר כי המענה ניתן על בסיס העובדות המפורטות בשאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתבררו עובדות נוספות או אחרות. ככל שיתבררו עובדות נוספות עשוי המענה להשתנות בהתאם. עוד יובהר כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

השאלתה:

- א. לפני כארבע שנים, עת עבד השואל כעובד שכיר במשרד עו"ד, מונה עו"ד אצלו הועסק במינוי מטעם הלשכה לסיוע משפטי לייצג לקוח לצורך הגשת בקשה לבית המשפט לענייני משפחה לביטול אפוטרופסות על בנו הבגיר (לטענת הלקוח לא היה צורך נוסף במינוי וגרושתו של הבן עשתה שימוש במינוי לרעת הבן).
- ב. השואל, בשם עו"ד אצלו הועסק, נפגש עם הלקוח ורעייתו והחתיים אותם על תצהירים וייפוי כח.
- ג. הבקשה לביטול המינוי הנ"ל הוגשה על ידי עורך דין אצלו הועסק בשם שני ההורים ובית משפט נעתר לבקשה.
- ד. לימים, פתח השואל משרד עצמאי ולמשרדו הגיע לקוח במינוי מטעם הלשכה לסיוע משפטי אשר ביקש להגיש תביעה לשלום בית לבית הדין הרבני כנגד רעייתו (כפי הידוע, ככל ולא יצלח הליך זה, עשוי ההליך להתפתח לפירוק הנישואים).
- ה. לאחר הגשת התביעה, הלקוח עצמו ציין בפני השואל כי הוא זוכר אותו והזכיר לו כי לפני מספר שנים פגש אותו. בירור מול המשרד הקודם אשר עבד בו השואל העלה כי אכן מדובר באותו לקוח הנזכר לעיל.
- ו. כעת, פנה השואל לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בשאלה - האם הוא רשאי להמשיך לייצג את הלקוח בבית הדין הרבני כנגד רעייתו?

עמדתנו:

- א. כלל 16(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה") קובע, כדלקמן:
עורך דין לא יטפל נגד לקוח-

- א. בעניין או בקשר לעניין שטיפל בו למען לקוח.
- ב. בעניין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו.
- ג. כמו כן, כלל 14 (א) לכללי האתיקה קובע, כדלקמן:
"לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל עניין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת."
- ד. בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 114/03 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית 12, מיום 20/1/2005, נקבע, כדלקמן:
"...על עורך הדין לשקול את מכלול העובדות בהתייחס לכללי האתיקה האוסרים על ניגוד אינטרסים או על טיפול נגד לקוח. לרבות הכללים האוסרים על שימוש במידע שהגיע אליו במסגרת הטיפול הקודם ועשוי לשמש אותו בטיפול הנוכחי."
- ה. כלל 16 (א) לכללי האתיקה מורה לעורך דין שלא לטפל נגד לקוח בעניין או בקשר לעניין שטיפל בו למען אותו לקוח או בעניין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל מאותו לקוח או מטעמו.
- ו. בענייננו, עסקינן לכאורה בשני עניינים שונים - בקשה לביטול אפוסטרופוסות על הבן שהוגשה לפני ארבע שנים ותביעה לשלום בית, אולם עשוי להיות קשר בין 2 המקרים.
- ז. לפיכך, על השואל לברר מול עצמו, האם נחשף למידע אשר עשוי להיות קשור לטיפול בהליך דנן והאם הוא עשוי להימצא בניגוד עניינים בשל אותן פעולות שביצע בעבר לטובת הלקוחות.
- ח. ככל שהתשובה לכך שלילית, אין מניעה כי השואל ייצג את הלקוח בתביעה לשלום בית, והכל בכפוף לכך שיפעל כאמור בכלל 16 (א) ו-14 (א) לכללי האתיקה.
- ט. ככל והשואל חש כי יש פעולה כלשהי המציבה אותו בניגוד עניינים / אינטרסים. עליו להימנע מהייצוג.
- י. זאת ועוד, גם אם קיים חשש כי במהלך הייצוג, ימצא השואל כי לא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפי הלקוח בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי האישה או להפך, או בשל סיבה דומה אחרת, כגון האפשרות כי הייצוג יהיה כרוך ומשולב בהחלטות או התנהלות קודמת, שבהן לשואל מידע שהתקבל (ואולי אף תחת חיסיון) מהאישה בעת הטיפול בבקשה לביטול אפוסטרופוסות, אזי לא ימשיך בייצוג המבוקש.
- יא. לא זו אף זו, יובהר כי ככל שבעתיד יעלו טענות מצד האישה, אשר מעלות חשש לשימוש לרעה בזיקה למידע שנמסר לשואל בעת הטיפול בבקשה לביטול אפוסטרופוסות, יהיה חשוף השואל, לבירור על פי דיני האתיקה. אי לכך, טוב יעשה השואל ויודא בינו ובין עצמו כי אין מידע כזה טרם ייטול את הייצוג המבוקש.

השאלות:

השואל פנה לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בעניין פרסום (אורגני) לא ממומן באפליקציית טיקטוק. השואל מעוניין לבצע סרטוני תדמית באפליקציית טיקטוק באמצעות משרד יח"צ כמקובל אצל עורכי דין, ומציין כי הפרסום יכול, בין היתר, הנגשה של מידע משפטי לציבור.

עמדתנו:

1. ראשית, בהתאם לסעיף 3(א)(5) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001, בנוסחו לאחר התיקון לכללים שפורסם בשנת 2018 (להלן: "כללי הפרסומת"), אין מניעה לפרסם משרד עו"ד באתרי אינטרנט, רשתות חברתיות ובשומונים ובתנאי שאלה אתרים מכובדים (בתנאים שפורטו בסעיף).
2. באשר למהות ותוכן הפרסום, עליהם לעמוד בכללי הפרסומת ובלבד שלא יהיה בפרסום כדי להטעות הציבור, לפגוע בציבור או לפגוע בכבוד המקצוע. בעניין זה מופנה השואל לסעיף 2 שהתווסף לכללי הפרסומת במסגרת התיקון שפורסם בשנת 2018 ולפיו: "עורך דין לא יפרסם פרסומת אף אם היא עומדת בתנאים שנקבעו בכללים אלה, אם יש בה כדי להטעות את הציבור או לפגוע בו, או שהיא פוגעת בכבוד המקצוע". סעיף זה מנחה באשר למידע המוצג בפרסום ולדרך העברת המידע.
3. זאת ועוד, ועדת האתיקה הארצית אישרה בשנת 2015 גילוי דעת בדבר פעילות עורכי דין ברשתות חברתיות, המצ"ב לעיון השואל.
- גילוי הדעת שריר וקיים גם כיום - ועולה בקנה אחד עם התיקון לכללי הפרסומת.
4. לאור האמור, הועדה לא רואה מניעה לפרסום באפליקציית "טיקטוק", בתנאי שהפרסום יעמוד בכללי הפרסומת ולא יפגע בכבוד המקצוע, ובכפוף לכך שיישמרו האיסורים וההיתרים אותם קבעה ועדה זו בגילוי הדעת בנושא "פעילות עורכי דין ברשתות חברתיות" שהתפרסם בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 57.

5. יובהר כי המענה ניתן על בסיס העובדות המפורטות בשאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתבררו עובדות נוספות או אחרות. ככל שיתבררו עובדות נוספות עשוי המענה להשתנות בהתאם.
6. עוד יובהר כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

השאלתה:

- א. השואל ייצג שני צדדים להסכם לרכישת נחלה במושב.
- ב. ביום 15.09.2022 השואל קיבל הודעה בדבר פיטוריו מייצוג המוכרים בלבד וכן הודעה על ביטול ההסכם באמצעות הדואר האלקטרוני.
- ג. השואל פנה לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בשאלה - האם קיימת מניעה לייצג את הצד הרוכש בהליכים המסתימים כנגד בטלות ההסכם?
- ד. השואל מוסיף ומציין כי הוא מייצג את הצד הרוכש בהליכים הנובעים מן ההסכם כנגד המושב וקבלה לאגודה.
- ה. המדובר בהליכים כנגד האגודה של המושב בלבד, בטענה שלא קיבלו את הרוכשים כחברים באגודה. במסגרת ההליכים נטען כי אין חברות באגודה מעכבת עסקת מכר, וזאת בהתאם לפסיקה הרווחת (ת.א 4478-12-13 מחוזי נצרת), ועוד.
- ו. השואל מציין כי בהליכים האלו המוכרים אינם צד. יחד עם זאת, מאחר והמוכרים מבקשים לבטל את ההסכם בגלל שהרוכש לא התקבל לאגודה (מה שלא רשום בהסכם), יש כוונה להגיש כלפיהם בנפרד סעד הצהרתי שההסכם שריר וקיים.

עמדתנו:

- א. כלל 16(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה") קובע, כדלקמן:
עורך דין לא יטפל נגד לקוח-
א. בעניין או בקשר לעניין שטיפל בו למען לקוח.
ב. בעניין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו.
- ב. בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 74/21 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית 72, מיום 03/08/2022, קבעה הועדה, כדלקמן:
"כלל 16 (א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 אוסר על טיפול נגד לקוח בעניין או בקשר לעניין בו למען אותו לקוח, ולחילופין בעניין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו..."
- ג. כלל 14(א) לכללי האתיקה קובע, כדלקמן:
"לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל עניין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת."
- ד. בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 114/03 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית 12, מיום 20/1/2005, קבעה הועדה, כדלקמן:
"על עורך הדין לשקול את מכלול העובדות בהתייחס לכללי האתיקה האוסרים על ניגוד אינטרסים או על טיפול נגד לקוח. לרבות הכללים האוסרים על שימוש במידע שהגיע אליו במסגרת הטיפול הקודם ועשוי לשמש אותו בטיפול הנוכחי."
- ה. כלל 14(א) לכללים מורה לעורך דין שחש כי אינו יכול לבצע את המשימה לה נדרש באופן יעיל ומקצועי, וקל וחומר ככל שקיום המשימה עלול להעמיד את חובת הנאמנות שלו בניגוד, לא לייצג לקוח, לא לקבל על עצמו לייצגו ולא להמשיך בייצוגו.
- ו. עסקינן בשאלת ייצוג רוכש בהליך המסתמן מצד המוכרים לטעון לבטלות הסכם לרכישת נחלה במושב ו/או מצד הרוכשים לטעון לקיומו של הסכם, זאת לאחר שהשואל ייצג את שני הצדדים באותו הסכם.
- ז. אחר עיון בשאלתא, הוועדה סבורה כי השואל מנוע מלייצג את הרוכש בהליך המסתמן כנגד ביטול הסכם לרכישת נחלה במושב, וזאת בשל ניגוד עניינים/אינטרסים מובהק בו הוא נמצא לאור כלל 16 (א) לכללי האתיקה, כפי שיפורט להלן.
- ח. השואל ייצג את שני הצדדים בהסכם לרכישת נחלה. ההנחה היא כי במסגרת הייצוג המוכרים נתנו בשואל אמון, ומסרו בפניו את השיקולים שעמדו בפניהם, ההתלבטויות והאינטרסים שלהם, וכל זאת במסגרת חיסיון עו"ד לקוח.

- ט. כעת, מבקש השואל לייצג את הרוכש במסגרת הליך המסתמן כנגד ביטול אותו ההסכם, זאת לאחר שסביר כי נחשף למידע ולמחלוקת שנתגלעה בין הצדדים בעת ייצוגם.
- י. במצב דברים זה, מחד, תעמוד לשואל חובת הנאמנות כלפי הצד הרוכש ומאידך, חובת הנאמנות כלפי המוכרים, ואין להתיר לשואל להימצא במצב העלול להיווצר של עשיית שימוש במידע שקיבל ממי מהצדדים בעת ייצוגם, שכן הוא עלול למצוא עצמו חוקר את המוכרים, באותם עניינים אליהם נחשף במסגרת ייצוג הצדדים בהסכם, כך שכל המידע שהתקבל עשוי כעת לשמש כנגד המוכרים, בהליך המסתמן באשר לתקפות ההסכם.
- יא. אשר על כן, הואיל והסכסוך הנוכחי עוסק באותו עניין בו ייצג השואל את שני הצדדים, קיימת מניעה כי השואל ייצג את הרוכש כנגד המוכרים בכל הליך הנוגע לביטול ההסכם ובכלל זה בבקשה לסעד הצהרתי שבכוונתם להגיש כנגד המוכרים.
- מצ"ב החלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 34/19 שפורסמה בגיליון מס' 68 ביום 06/10/2019.
- יב. ככל שקיימים הליכים נוספים שאינם קשורים בטבורם לייצוג בעניין ביטול ההסכם ו/או הליכים המופנים נגד המוכרים, על השואל לבחון את ההליך על פי העקרונות שפורטו לעיל.
- יג. יובהר כי המענה ניתן על בסיס העובדות המפורטות בשאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתבררו עובדות נוספות או אחרות. ככל שיתבררו עובדות נוספות עשוי המענה להשתנות בהתאם.
- יד. עוד יובהר כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

תיק מס': 2022/554

השאלתה:

- א. השואלת ייצגה רוכשת בהסכם מכר דירה. שניים, משלושת המוכרים בעסקה הם עורכי דין (אחים) והמוכרת השלישית היא אשתו של אחד מהאחים.
- ב. אחד האחים שהוא כאמור, עורך דין, ייצג את המוכרים בעסקה.
- ג. עובר למועד חתימת ההסכם ע"י הצדדים ואף לאחריו הוחלפו בין השואלת לבין עו"ד של המוכרים, שהינו כאמור אחד מהמוכרים, תכתובות דוא"ל והודעות באמצעות וואטצאפ.
- ד. המוכרים לא עמדו בתנאי ההסכם והביאו להפרה יסודית של ההסכם.
- ה. מרשתה של השואלת פנתה לעו"ד אחר על מנת שייצג אותה בהליכים משפטיים כנגד המוכרים, לרבות הגשת תביעה לביהמ"ש בגין הפרת הסכם.
- ו. עו"ד המייצג את מרשתה של השואלת (הרוכשת), פנה אל השואלת בבקשה שתעביר אליו את כל תכתובות הוואטצאפ והמיילים שהוחלפו בינה לבין עו"ד המוכר לצורך הכנת כתב תביעה.
- ז. השואלת מציינת כי תכתובות המיילים וההודעות בוואטצאפ הועברו במסגרת הסכם מכר שנחתם בין המוכרים לקונים, הן בשלב ניהול המו"מ לקראת כריתתו של ההסכם והן לאחר חתימתו של ההסכם בקשר להפרת ההסכם ע"י המוכרים.
- ח. השואלת פנתה לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בשאלה - האם מותר לה להעביר לעו"ד, המייצג את מרשתה בהליכים המשפטיים בביהמ"ש, עותק מההליכים שהתנהלו מול עו"ד המוכר, לרבות עותקים מתכתובות הוואטצאפ, דוא"ל וכיוצא ב, בכפוף לאישור הלקוחה בדבר הסרת החיסיון מול עו"ד מטעמה?

עמדתנו:

- א. כלל 2 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "כללי האתיקה") קובע, כדלקמן: "עורך דין ייצג את לקוחו בנאמנות, במסירות, ללא מורא, תוך שמירה על הגינות, על כבוד המקצוע ועל יחס כבוד לבית המשפט".
- ב. בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 160/12 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית 49, מיום 13/01/2013 אשר תובא כלשונה, דנו בסוגיה שעניינה חסיון מידע שנמסר במשא ומתן על-ידי הצד שכנגד. ועדת האתיקה קבעה, כדלקמן: "עורך הדין הפונה שואל האם הוא רשאי למסור ללקוח פרטי שיחה שהוא ניהל עם עורך דין שהוא הצד שכנגד, בניסיון לסיים את התביעה של הלקוח בדרכי שלום, וזאת כאשר בדעת הלקוח להציג את פרטי המשא ומתן בפני בית המשפט. ואם כן, באיזה אופן עליו למסור ללקוח את הדברים בע"פ או שעדיף בכתב.

ההחלטה:

אין עורך דין רשאי לשמור בסוד בפני לקוחו את פרטי המשא ומתן שערך עם הצד שכנגד. עם זאת, עליו להבהיר ללקוח שחל איסור על העלאת הדברים בבית משפט לאור חסיון דברים שנאמרו במהלך משא ומתן לפרשה. השאלה אם למסור את הדברים ללקוח בכתב או בעל פה תלויה בנסיבות העניין, בטיב ובאופן הייצוג. אם נמסר המידע בכתב - יש לציין ולכתוב שהמידע אינו מיועד להצגה בבית משפט.

- ג. בענייננו, עולה כי תכתובת הדוא"ל וההודעות בוואטצאפ הועברו במסגרת הסכם מכר שנחתם בין המוכרים לקונים, הן בשלב ניהול המו"מ לקראת כריתתו של ההסכם והן לאחר חתימתו של ההסכם בקשר להפרת ההסכם ע"י המוכרים.
- ד. השאלת אשר ייצגה את הרוכשת בהליך הרכישה אינה רשאית להסתיר מפני הלקוחה שלה פרטים ומסמכים ועליה למסור לה את מסמכי העסקה והייצוג כולם לפי דרישתה.
- ה. ככל שמדובר במסמכים שאין להעלותם בפני בית המשפט, תבהיר השואלת את הדבר בפני הלקוחה, שכן החובה לשמור על חסיון דברים שנאמרו במהלך משא ומתן היא חובה החלה על כל צד למשא ומתן. כך שלא רק עורך הדין אלא גם הלקוח אינו רשאי להציג מידע זה בפני בית המשפט.
- ו. למותר לציין כי ניתן להעביר את המסמכים גם לעו"ד מטעם הלקוחה, בכפוף להצגת ייפוי כוח, וחזקה על עורך הדין המטפל שידע מה המידע המותר להצגה בפני ביהמ"ש ומה אסור.
- ז. יובהר כי המענה ניתן על בסיס העובדות המפורטות בשאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתבררו עובדות נוספות או אחרות. ככל שיתבררו עובדות נוספות עשוי המענה להשתנות בהתאם.
- ח. עוד יובהר כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

תיק מס': 2022/555

השאלתה:

השואלת פנתה לוועדת האתיקה בשאלה - האם היא יכולה להעביר לאדם אחר שאינו לקוחה, כסף שהגיע לחשבון נאמנות כללית שלה, בגין תביעת תאונות אישיות של הלקוח, לאחר שהלקוח ביקש כי הכסף יועבר לאדם אחר. השואלת מציינת כי היא תחתית את הלקוח על תצהיר.

עמדתנו:

- א. כלל 39 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 קובע, כדלקמן:
"ניהול חשבון פקדון
39. עורך דין ינהל חשבון בנק נפרד לכספים שהופקדו בידיו בנאמנות."
- ב. בפנייתה, ביקשה השואלת לדעת האם תוכל להעביר לאדם אחר כספים שהגיעו לחשבון נאמנות כללית שלה, בגין תאונות אישיות של לקוח, וזאת לבקשתו של הלקוח כי הכספים יועברו לחשבון אדם אחר, כאשר העברה תיעשה לאחר חתימתו של הלקוח על תצהיר.
- ג. השאלתא אינה מפרטת מה הסיבה בגינה מבוקש לבצע העברה לחשבון אחר.
- ד. המענה שיפורט להלן מבוסס על חובת הנאמנות של עורך דין ובעיקר על חובתו לפעול בהגינות ולסייע לבית המשפט לעשות משפט. לפיכך, ככל שהסיבה לבקשה להעביר הסכום לחשבון אחר עשויה לסכל ביצוע צו שיפוטי, אין לפעול כאמור. דוגמה לכך היא: לקוח שחשבונו מוגבל.
- ה. עורך דין המסייע ללקוחו להפר צו שיפוטי, עשוי לעבור עבירה אתית.
- ו. המענה נתמך בהחלטות ועדת האתיקה הארצית בעניין לקוח שחשבונו הוגבל: את 43/10, את 251/10, את 402/11, המצ"ב לנוחיות השואלת.
- ז. יובהר כי המענה ניתן על בסיס העובדות המפורטות בשאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתבררו עובדות נוספות או אחרות. ככל שיתבררו עובדות נוספות עשוי המענה להשתנות בהתאם.
- ח. עוד יובהר כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

תיק מס': 2022/553

השאלות:

השאלות פנתה לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בשאלה - האם היא יכולה לפרסם בקבוצת הוואטסאפ של הישוב את דבר היותה עו"ד ומוסמכת בעריכת ייפוי כוח מתמשך בזו הלשון:
"ייפוי כוח מתמשך הוא למעשה הסכם המאפשר לך לקבוע כבר היום, מי ידאג לך בְּעֵתִיד, כאשר לא תוכל/י להתמצא בעניינים שלך, באופן ובהתאם להעדפותיך ורצונותיך. הנחיות לטיפול בענייניך המותאמות אישית לך על ידך מבעוד מועד. מדובר בחלופה לאפוטרופסות, ללא צורך באישור בית המשפט.
שמי ישראלה ישראלי, אני עו"ד כבר קרוב לעשר שנים, מוסמכת לערוך ייפוי כוח מתמשכים מטעם האפוטרופוס הכללי. אשמח לקבוע פגישה, להסביר יותר ולהבין האם הכלי החשוב הזה יכול להתאים לך.".
(לסיום פרסמה את מספר הנייד שלה להתקשרות).

עמדתנו:

1. ראשית, בהתאם לסעיף 3(א)(5) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001, (להלן: "כללי הפרסומת") אין מניעה לפרסם משרד עו"ד באתרי אינטרנט, רשתות חברתיות ובישומונים ובתנאי שאלה אתרים מכובדים (בתנאים שפורטו בסעיף).
2. ועדת האתיקה הארצית אישרה בשנת 2015 גילוי דעת בדבר פעילות עורכי דין ברשתות חברתיות המצ"ב לעיון השואלת. גילוי הדעת שריר וקיים גם כיום - ועולה בקנה אחד עם התיקון לכללי הפרסומת.
3. לאור האמור, הועדה לא רואה מניעה לפרסום המלל האמור לעיל ע"י השואלת וזאת לנוכח סעיף 3(ב)(14) לכללי הפרסומת המתיר פרסום מלל חופשי שעניינו בשירות המקצועי שניתן ע"י עוה"ד ואינו עוסק בשכ"ט, וזאת, בכפוף לכך שיישמרו האיסורים וההיתרים אותם קבעה ועדה זו בגילוי הדעת בנושא "פעילות עורכי דין ברשתות חברתיות" שהתפרסם בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 57.
- ראי בנוסף החלטת ועדת אתיקה מס' 125/18 המצ"ב שפורסמה בגיליון מס' 67 ביום 07/05/2019.
4. יובהר כי המענה ניתן על בסיס העובדות המפורטות בשאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתבררו עובדות נוספות או אחרות. ככל שיתבררו עובדות נוספות עשוי המענה להשתנות בהתאם.
5. עוד יובהר כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

תיק מס': 2022/552

השאלות:

- א. השואלת החתימה לקוח על הסכם שכ"ט של הלשכה, בגין טיפול בנפגע עבודה מול המל"ל.
- ב. לטענת השואלת, בשים לב לכך שמקום מגורי הלקוח בבאר שבע ומקום משרדה של השואלת באשדוד, נרשם בהסכם 800 ש"ח מע"מ על הוצאות (דלק וכו') וכן 17% מע"מ לפי החוק.
- ג. השואלת טוענת כי ליוותה את הלקוח לאינספור ועדות בתחומים שונים (תום זמניות, ועדות צמיתות, ועדות ערר וכו').
- ד. כעת, לאחר שהשואלת השיגה ללקוח קצבה בגובה של 40%, הוא טוען כי השואלת יכולה לגבות רק 15%, מאחר והיא גבתה כסף עבור פתיחת תיק.
- ה. השואלת מדגישה כי 800 ש"ח שנגבו הם בגין הוצאות הדלק, שכן מדובר בנסיעות רבות וארוכות לב"ש.
- ו. השואלת פנתה לוועדת האתיקה בשאלה - האם היא יכולה לפעול לפי הסכם שכר הטרחה?

עמדתנו:

- א. הרינו להביא לידיעת השואלת כי הוראת סעיף 60א(ב) לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 נועדה לקבלת חוות דעת מקדימה ולסייע בידי עו"ד המתלבט בין מס' דרכי פעולה בפן האתי שמי מהן עלולה להביאו לכדי עבירה על כללי האתיקה.
- ב. מענה לשאלתא נותן בידי השואל הגנה, היה ובעתיד תוגש תלונה בעניין ולא נועד להשיב בדיעבד לשאלה על פעולה שבוצעה, לשאלה שאינה בעלת היבט אתי או לשאלה המופנית כלפי עו"ד אחר ושההתלבטות בה אינה שלך.
- ג. מהשאלתא עולה כי מדובר בבקשה לקבלת חוות דעת מקדימה שאינה בתחום האתי אלא בעניין הסכם שכר טרחה ושיעור שכ"ט המותר בגבייה, אשר יש להפנות לוועדת שכר טרחה בלשכה.

- ד. הפן אשר עשוי להיות רלוונטי לתחום האתי בשאלת השואלת הוא 'במקרה בו הסכם שכ"ט חורג מהמגבלה המותרת לגביית שכר טרחה במתן השירות המסוים לפי חוק - מי גובר?'
- ה. ולכך נשיב כי בהתאם לעובדות המופיעות בשאלתא, מדובר בתחום המצוי תחת חוק הביטוח הלאומי, במסגרתו נקבעו החל מיום 5.12.15 הגבלות באשר לגובה שכ"ט שעורכי דין רשאים לגבות עבור סיוע או ייצוג בתביעה לקבלת גמלאות מסוימות מהמוסד לביטוח לאומי.
- ראה הוראות חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995, הגבלת תשלום בעד טיפול בתביעה (תיקון מס' 161) תשע"ה-2015 (תיקון מס' 185) תשע"ז-2016.
- ו. לפיכך ומבלי להתייחס לשיעורי שכ"ט המותרים במקרה הספציפי, ככל שהסכם שכר הטרחה שנחתם נוגד את הוראות החוק, עשוי עורך הדין לעבור עבירה אתית.
- ז. המענה ניתן על בסיס העובדות המפורטות בשאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתבררו עובדות נוספות או אחרות. ככל שיתבררו עובדות נוספות עשוי המענה להשתנות בהתאם.

תיק מס': 2022/549

השאלתא:

- השואלת עובדת כרו"ח, הוסמכה לאחרונה כעו"ד ופנתה לוועדה האתיקה בשאלות המפורטות להלן:
- א. במידה והיא מייצגת לקוח כרו"ח - האם מותר לה לחתום לו על תצהירים או על מסמכי פתיחת חברה מאחר ומדובר בעניין פרוצדוראלי גרידא?
- ב. במידה והיא מייצגת לקוח כעו"ד בעסקת מקרקעין- האם לאחר מכן מותר לה לבצע עבורו פריסת מס שבח או החזרי מס כלשהם הקשורים לעסקה?

עמדתנו:

- א. כלל 1 לכללי לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר), התשס"ג-2003 קובע, כדלקמן:
- א. עורך דין העוסק בעיסוק אחר נוסף על עיסוקו כעורך דין-
1. לא יטפל במסגרת עיסוקו האחר בעניין שהוא מטפל בו כעורך דין, ולא יטפל כעורך דין בעניין שהוא מטפל או טיפל בו במסגרת עיסוקו האחר;
2. לא יטפל-
- א. במסגרת עיסוקו האחר במי שהוא מטפל בו כעורך דין, אם עלולים להתקיים, במסגרת העיסוק האחר, יחסי תלות של אותו אדם בו.
- ב. כעורך דין במי שקשור עמו במסגרת עיסוקו האחר, אם מתקיימים, במסגרת העיסוק האחר, יחסי כפיפות לו או תלות בו, של אותו אדם.
- ב. ועדה מיוחדת בלשכה, שבראשות יושב ראש ועדת האתיקה שליד הוועד המרכזי, רשאית להתיר לעורך דין לטפל בעניין כאמור בסעיף קטן (א)(1) או באדם כאמור בסעיף קטן (א)(2) אם מצאה כי אין בכך כדי ליצור ניגוד עניינים בין עיסוקו כעורך דין לבין העיסוק האחר.
- ג. עורך דין העוסק בעיסוק אחר נוסף על עיסוקו כעורך דין, יפריד הפרדה מוחלטת את המסמכים, המידע וניהול החשבונות של עיסוקו כעורך דין מאלה של עיסוקו האחר וייתקם בנפרד.
- ד. לעניין סעיף זה לא יראו פעולות לפי חוק הנוטריונים, התשל"ו-1976, כפעולות במסגרת עיסוק אחר.
- ב. כללי לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר) מציין במפורש כי מדובר בעיסוק אחר נוסף על העיסוק כעו"ד.
- ג. בהתאם לאמור, לא נדרש אישור עבור עבודה נוספת כעו"ד, אלא אם קיים ניגוד עניינים.
- ד. ויודגש כי שימוש בתואר "עו"ד" במסגרת העיסוק האחר יעשה תוך הפרדה ברורה בין התואר עו"ד לתואר האחר. בנוסף, צריך להיות ברור שהמסמך נחתם מתוקף העיסוק האחר ולא כעורך דין.
- ראי גיליון "אתיקה מקצועית" 45 הנחיות והחלטות הוועדה לענייני עיסוק אחר מיום 12.02.2012.
- ה. מעיון בעובדות השאלתא, כפי שהוצגו ע"י השואלת, עולה כי חלה מניעה לאמת חתימה על תצהירים או על מסמכי פתיחת חברה עבור לקוח אותו השואלת מייצגת כרו"ח ו/או לייצג כעו"ד לקוח בעסקת מקרקעין, ולאחר מכן לבצע עבורו פריסת מס שבח או החזרי מס כלשהם הקשורים לעסקה וזאת בהתאם להוראות ולמגבלות החלות הן בכללי

- לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר), התשס"ג-2003 והן בכלל 14(א) (ניגוד אינטרסים) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986.
- ו. עם זאת, אין באמור למנוע מהשואלת לפנות ללשכה לקבלת היתר כאמור בכלל ו' (ב) לכללי לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר).
 - ז. יובהר כי המענה ניתן על בסיס העובדות המפורטות בשאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתבררו עובדות נוספות או אחרות. ככל שיתבררו עובדות נוספות עשוי המענה להשתנות בהתאם.
 - ח. עוד יובהר כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

תיק מס': 2022/547

השאלתה:

- א. השואלת הוסמכה לפני כשנה כעו"ד ופנתה כעת לוועדת האתיקה בשאלה האם יש מגבלה או איסור מכל סוג לציין את היותה עורכת דין (כפי שמופיע בחותמת שלה), על אף שכיום איננה עובדת כעורכת דין?
- ב. השואלת מציינת כי היא מועסקת במשרד ממשלתי בתפקיד רגולטורי, עוסקת באכיפה של חוקים ומשתתפת בשימועים ובבירורים מול גופים מפוקחים.

עמדתנו:

- א. בהתאם להנחיות והחלטות הוועדה לענייני עיסוק אחר שפורסמו בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 45 ביום 12.02.2012 נקבע, כדלקמן:
 "שימוש בתואר עו"ד בחתימה הנוגעת לעיסוק אחר של עורך הדין ייעשה באופן הבא: קודם התואר עו"ד אח"כ שם פרטי ושם משפחה, פיסוק ולאחריו תיאור התפקיד האחר. לדוגמא: עו"ד ישראלה ישראלי, מנהלת תיקי השקעות. על מקבל המסמך להבין שהמסמך נחתם מתוקף העיסוק האחר."
- ב. ויודגש כי שימוש בתואר "עו"ד" במסגרת העיסוק האחר ייעשה תוך הפרדה ברורה בין התואר עו"ד לתואר האחר. בנוסף, צריך להיות ברור שהמסמך נחתם מתוקף העיסוק האחר ולא כעורך דין.
- ג. יובהר כי המענה ניתן על בסיס העובדות המפורטות בשאלתא ולא יקנה הגנה מקום שיתבררו עובדות נוספות או אחרות. ככל שיתבררו עובדות נוספות עשוי המענה להשתנות בהתאם.
- ד. עוד יובהר כי חוות הדעת מיועדת לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד, ואין בה כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב לטענות.

תיק מס': 2022/546

השאלתה:

- א. למשרדו של השואל הגיע לפני כשנתיים לקוח עם חברו. במסגרת הפגישה, סיפר הלקוח כי הוא מתעתד להקים חברה משותפת עם חברו לצורך שותפות עתידית.
- ב. השואל המליץ ללקוח לערוך הסכם שותפות מבעוד מועד, אולם הלקוח מסר שחברו מאוד קרוב אליו ולפיכך אין צורך בכל הסכם.
- ג. לימים, נרקמה שותפות לכאורה בע"פ, ואותו חבר הפר את השותפות מול הלקוח.
- ד. לדברי השואל, בסופו של יום לא ייצג אף אחד מהצדדים בסכסוך הקיים היום, מלבד המלצתו כי יערכו הסכם שותפות.
- ה. השואל פנה לוועדת האתיקה לקבלת חוות דעתה בשאלות שלהלן:
 - האם הוא רשאי לייצג את הלקוח למרות שהוא עשוי להיות גם עד בהליך המשפטי על הדברים שנאמרו בפניו?
 - האם בכל מקרה חל חיסיון עו"ד-לקוח על הדברים שנאמרו בפניו?

- א. כלל 36 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 קובע, כדלקמן:
- א. "לא ייצג עורך דין אדם בהליכים משפטיים, לרבות ערעור, אם הוא עומד להעיד מטעם אותו אדם באחד משלבי ההליכים האמורים; נקרא עורך הדין להעיד מטעמו של אדם אחרי שהחל לייצגו - יחדל מן הייצוג.
- ב. הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על מסירת עדות כשעורך דין נקרא להעיד בידי בעל דין יריב, או בעניין שהוא טכני או ברשות בית המשפט או ברשות הועד המחוזי."
- ב. בהערת העורכת בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 212/10 (גיליון אתיקה מקצועית מס' 40, מיום 15/2/11) נאמר, כדלקמן:
- "לפי הוראת כלל 36(ב) מותר לעורך דין לייצג כאשר עורך הדין נקרא להעיד בידי הצד שכנגד. אך בנוסף להוראה זו קיימים גם כללי חובת הנאמנות ללקוח וניגוד העניינים שהם כללי יסוד רחבים, כך שמקום שבו עדות עורך הדין המייצג גורמת להתנגשות בין חובותיו, כי אז אינו יכול לייצג גם אם העדות היא מטעם הצד שכנגד. לגישת הוועדה, המבחן הוא האם עדותו במשפט היא עדות מהותית. אם כך הדבר, הרי שעורך הדין לא יכול לייצג את הלקוח במקום שהוא עד מרכזי גם מטעם הצד שכנגד..."
- ג. מעין בעובדות השאלתא, כפי שהוצגו ע"י השואל בפני הוועדה, עולה כי הלקוח ושותפו הגיעו למשרדו של השואל ושיתפו אותו בפרטי השותפות העתידית.
- ד. במצב דברים זה, ככל והשואל יידרש למתן עדות מטעם השותף בעניין שהוא טכני, אין מניעה כי ייצג את הלקוח בסכסוך. ואולם, ככל ומדובר בעדות מהותית, חל איסור על השואל לייצג את הלקוח.
- ה. נוסף כי וודאי נכונים הדברים ביחס לעדות מטעם הלקוח, או אז חל איסור כאמור בהתאם לכלל 36(א) לכללי האתיקה.

חיסיון עו"ד - לקוח וסוגיית ניגוד עניינים:

- ו. אכן יסוד למקצוע עריכת דין, היא חובת הסודיות המוטלת על עורכי דין והעומדת בבסיס היחסים בין עורך הדין ללקוח.
- ז. חובות החיסיון נרחבות ומבוססות על סעיף 48(א) לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 ועל סעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961. על עורך הדין מוטלת החובה האתית לשמור על החיסיון השייך ללקוח. עורך דין שאינו עושה כן צפוי להעמדה לדין משמעתי בגין הפרת חובה זו וגם לתביעה אזרחית מצד הלקוח.
- ח. בהתאם לסעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961:
- "דברים ומסמכים שהוחלפו בין לקוח לבין עורך דין ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח, לא יגלה אותם עורך הדין בכל הליך משפטי, חקירה או חיפוש, מלבד אם ויתר הלקוח על חסינותם."
- ט. כמו כן, סעיף 19 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "הכללים") קובע, כדלקמן:
- "עורך דין ישמור בסוד כל דבר שיובא לידיעתו בידי לקוח או מטעמו, תוך כדי מילוי תפקידיו, זולת אם הסכים הלקוח במפורש אחרת; הוראה זו אינה חלה על גילוי בהליך משפטי, חקירה או חיפוש שאינו חסוי על פי סעיף 90 לחוק."
- י. ועדת האתיקה הארצית דנה בשאלת החיסיון ותחולתו בייצוג משותף של לקוחות בהחלטה מס' 209/09 מיום 14/07/2010 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית מס' 36 נקבע בין היתר כי: "חובת האמון והסודיות של עורך דין ללקוחות במשותף מסורה להם במשותף. דברים שאמר אחד מהלקוחות לעורך הדין בנוכחות לקוח משותף אחר, אינם חסויים בינם לבין עצמם. משנתגלע סכסוך בין הלקוחות באשר לדברים שאמרו במשותף לעורך הדין, נסוג החיסיון במידה הדרושה להכרעה באותו סכסוך."
- יא. ראה החלטה נוספת מיום 21/07/2016 המתייחסת לשאלת ניגוד עניינים בייצוג נגד לקוח שהתקיימה עימו פגישת ייעוץ חד פעמית, שם נקבע:
- "פגישת ייעוץ חד פעמית בת שעה בנושא מסוים - מה עוד שהנילון לא קיבל מידע פנים מהלקוח - לא הופכת את המכללה ללקוחה של הנילון ולא הופכת אותו למי שטיפול בעניין מסוים למען המכללה באופן שמונע ממנו לייצג סטודנטים לגבי הליכים משמעתיים במכללה". (את 40/16)
- יב. אשר על כן, משנתגלע סכסוך בין הלקוחות באשר לדברים שנאמרו במשותף לשואל במסגרת מפגש חד פעמי, אין בכך כדי למנוע באופן מיידי ייצוג אחד הלקוחות ובמידת הצורך נסוג החיסיון במידה הדרושה להכרעה באותו סכסוך - הכל תלוי בנסיבות, באופי ובסוג המידע שנמסר לשואל באותו מפגש (עניין שהוא בידיעת השואל והלקוחות בלבד).

"בהחלטת ועדת האתיקה הארצית מס' 289/16 מיום 8.5.17 שפורסמה בגיליון אתיקה מקצועית מס' 65 נקבע כי 'גובה שכר הטרחה המשולם לעורך הדין הוא עניין הנתון למשא ומתן בין עורך הדין ללקוחו. ישנם מספר תחומים בהם קיימת מגבלה חוקית על גובה שכר הטרחה שרשאי עורך הדין לגבות, והנושא שבפנינו אינו בין עניינים אלה. טענות הנוגעות לשכר טרחה "מקובל" או "נהוג", אינן מעוררות עניין אתי. משכך, המחלוקת אינה מתאימה להתברר בפני ועדת האתיקה. אין בכך כדי להביע דעה לעניין הסכסוך הכספי/אזרחי בין הצדדים'.
ולעניינינו, אחר עיון בתלונה ובתגובה לה על כלל נספחיה, משעסקין בסכסוך ביחס לשכ"ט שנגבה בתמורה למתן טיפול משפטי בנושא בו לא קיימת מגבלה חוקית באשר לגובה שכ"ט שרשאי עו"ד לגבות ובהעדר תשתית ראייתית ולו לכאורית לביצוע עבירה אתית, הועדה מורה על גניזת התלונה".

תיק מס' 2022/54

החלטה:

"כלל 16 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 אוסר על טיפול נגד לקוח בעניין או בקשר לעניין שטיפל בו למען אותו לקוח וכן בעניין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו. המלין טען כי פגש את הנילון וחשף בפניו מידע אישי ופרטים אישיים רבים, לרבות בענייני רכוש בזיקה להליך משפטי במסגרתו מייצג הנילון את אשתו של המלין.
המלין נסמך בטענתו על דברי הנילון במהלך דיון שהתקיים בבית הדין הרבני, שם טען הנילון כי נפגש עם המלין. הנילון הגיש תגובה מטעמו וטען כי מעולם לא נפגש עם המלין למעט פעם אחת, עת מסר לו הנילון את כתבי בי-דין לפי הוראת הערכאה השיפוטית. לטענתו, מפגש זה תועד בוידאו והיה לאחר שהחל ההליך המשפטי והמלין לא היה מיוצג. עוד טען הנילון כי מעבר לכך שלא פגש את המלין והבהיר כי בהליך יישוב הסכסוך נכחו המלין והאישה ללא הנילון. לאחר עיון בתלונה ובתגובה, לרבות נספחיה, מצאה הועדה לנכון לבקש מהנילון להמציא לה את צילום הוידאו מהמפגש הנטען, זאת על מנת להתרשם מאופיו של מפגש זה.
צפייה בסרטון העלתה רושם ברור כי מדובר במפגש בין צדדים 'נגדיים', שנועד לצורך מסירת כתבי בי-דין למלין ולא לצורך חשיפת פרטים אישיים כפי שנטען.
בנסיבות המתוארות מצאנו כי לא הוצגה תשתית ראייתית לביצוע עבירה אתית ומשכך אנו מורים על גניזת התלונה".

תיק מס': 2022/37

החלטות ועדת האתיקה - מחוז חיפה

זיוף מסמכים של לשכת ההוצאה לפועל

מקור התלונה בהחלטת רשם ההוצאה לפועל בלשכת ההוצאה לפועל בתל אביב.
הנילון קיבל על עצמו ייצוג של חייב בתיקי הוצאה לפועל לצורך הגשת בקשה לחדלות פירעון.
כנגד החייב היו תלויות ועומדים צווי עיקול משכורת.
הנילון ערך על דעת עצמו צווים לביטול העיקול, תוך שעשה שימוש בלוגו של לשכת ההוצאה לפועל, חתם עליהם בחתימה ובחותמת שלו ומסר אותם לחייב (לקוחו) לשם העברתם למעסיקתו.
כפועל יוצא ממעשיו של הנילון בוטל עיקול שכרו של החייב בניגוד לדין, ומבלי שניתנה החלטה מתאימה מאת רשם ההוצאה לפועל.
הנילון הודה במעשיו, טען שמדובר ב"טעות" ופירט בתגובתו נסיבות אישיות שלטענתו גרמו לו "לא להיות מרוכז בעבודתו". עוד טען כי שילם בעצמו את החוב לזוכה בתיק ההוצאה לפועל, התיק נסגר ועל כן לא נגרם נזק כלשהו.
ועדת האתיקה לא קיבלה את הסבריו הנילון והחליטה להגיש נגדו קובלנה בגין זיוף מסמכים.

עורך הדין הנילון קיבל לטיפולו ייצוג של מתלוננת בתיק הוצאה לפועל לגביית שיקים בסך של כ- 14,000 ₪. לטענת המתלוננת התיק הועבר לטיפול הנילון על ידי עורכת דין אחרת עמה התקשרה (להלן: "עורכת הדין"). בחודש יוני 2020 נדהמה המתלוננת לגלות כי עוד בשנת 2016 סגר הנילון פשרה בתיק עם החייבת על סך של 9,000 ₪ ולא העביר לה את הכספים.

בעקבות פניית המתלוננת אליו, שלח הנילון את הסכם הפשרה וכן העביר לעורכת הדין 3 המחאות חודשיות אשר סכומן הכולל עומד על 6,500 ₪ (בקיזוז שכר טרחתו), כדי שזו תבצע את ההעברה בשמו למתלוננת. בתגובתו טען הנילון כי נפלה טעות בפעולתו. הטעות נבעה לטענתו מכך שרשם את התיק על לקוחה קבועה של משרדו, שעיסוקה בביצוע פסקי דין וגביית שטרות, והיא זו שנרשמה כבעלת התיק. עוד הוסיף הנילון כי כשנודע לו על העניין בשנת 2020, מיד פנה והעביר למתלוננת באמצעות עורכת הדין את הכספים בניכוי שכר טרחתו.

ועדת האתיקה ביקשה מן הנילון שיגבה את טענותיו בראיות. הנילון המציא דף חשבון ממנו ניתן לראות כי הופקד סך של 9,000 ₪ ולמחרת בוצעה העברה לחשבון אחר בסך של 10,440 ₪. בנוסף, צירף הנילון צילום קבלה וחשבונית מחודש 9/16 של הלקוחה הקבועה הנ"ל, מהן עולה לכאורה כי הכספים הועברו לאותה לקוחה בטעות.

לאחר עיון בתגובת הנילון החליטה ועדת האתיקה להעביר את התיק למסלול סטטוטורי. בתגובתו הסטטוטורית חוזר הנילון על טענותיו ומוסיף כי טרם שהגיש את תגובתו, מצא לנכון להשיב למתלוננת את יתרת הכספים שהתקבלו אצלו (שקוזזו על ידו), בצירוף ריבית והצמדה כדין ובסך הכול 10,335 ₪: $6,500 + 3,835$ ₪ (הנילון צירף צילום המחאה בנקאית ואישור מסירה).

מן הראיות שהוצגו בפניה, התרשמה ועדת האתיקה שעל פניו טעה הנילון בתום לב כאשר סבר שמדובר בתיק של לקוחה קבועה שלו אותה הוא מייצג, ואכן נראה כי הכספים שהתקבלו אצלו הועברו בטעות לידי לקוחה זו. כמו כן, הסכום שקוזז על ידי הנילון הושב למתלוננת. אמנם, טוב היה עושה הנילון לו היה פועל כאמור טרם שנדרש להשיב לתלונה, אולם מאחר שהנילון פעל כמתחייב, וכעולה מהמסמכים שהציג אכן היה מדובר בטעות שבתום לב, החליטה הוועדה לגנוז את התלונה.

התנהגות בלתי הולמת - עישון בבית המשפט וסירוב להזדהות

התלונה הוגשה על ידי מאבטחים בבית המשפט בחדרה. על-פי דו"ח אירוע מחודש 9/21, הנילון נמצא על ידי מאבטחת בבית המשפט כשהוא מעשן בגרם המדרגות, במקום שאינו מותר לעישון. כשנשאל לפרש מעשיו השיב כי לא שם לב לשילוט במקום וכיבה את הסיגריה. בהמשך התקבלה תלונה נוספת על ידי מאבטח אחר, אליה צורף דו"ח אירוע מחודש 12/21, ממנו עולה כי הנילון שוב נתפס מעשן במקום האסור לעישון. הנילון התבקש לצאת אל מחוץ לכותלי בית המשפט, שם פנה אליו מאבטח אחר שביקש ממנו להזדהות. הנילון סירב להזדהות, תוך שהוא דוחף את המאבטח קלות ומטיח בפניו שהוא גזען. הנילון השיב והודה במעשיו, לטענתו הוא נכנס אל גרם המדרגות שלא על מנת לעשן אלא כדי לנהל שיחה בטלפון בפרטיות ורק כאשר ראה שעל הקרקע היו זרוקים בדלי סיגריות הוא הוציא סיגריה והדליק אותה. כמו כן הביע את התנצלותו על המקרה והבטיח כי הדבר לא יחזור על עצמו, וציין כי התלונה באה על רקע אירוע אחר שאירע עם המאבטחים, במהלכו מנעו ממנו להיכנס אל בית המשפט. ועדת האתיקה שקלה את הנסיבות והחליטה שלא להחמיר עם הנילון, בין היתר בשל התנצלותו, וגנזה את התלונה. עם זאת, העירה הוועדה לנילון כי טוב יעשה אם יתנצל בנוסף גם בפני המאבטחים במישורין.

התנהלות עורכת דין ככונסת נכסים

מדובר בתלונה של בני זוג אשר שימשו אפוסטרופוסים של בנם בשל מצבו הרפואי הקשה. במסגרת מינויים, שכרו את שירותיה של הנילונה כדי שתייצג את הבן בהליך גירושין. במסגרת התלונה מעלים המתלוננים טענות בקשר לטיפול המקצועי של הנילונה וכן בקשר לתפקידה ככונסת נכסים

למימוש בית מגורים של הבן (שבינתיים נפטר) ואשתו ובקשר לכספים המוחזקים אצלה. הנילונה השיבה כי היא פועלת במסגרת תפקידה ככונסת נכסים מטעם בית המשפט שמינה אותה ומבצעת את תפקידה בפיקוח בית משפט. ועדת האתיקה בחנה את התלונה והתגובה והגיעה למסקנה כי הנילונה פועלת מכוח תפקידה ככונסת נכסים, וככזו היא משמשת "כקצינת בית המשפט" הנתונה לפיקוחו ומרותו של בית המשפט. בתשובתם האחרונה לוועדה הפנו המתלוננים לפרוטוקול דיון שהתקיים בפני בית משפט בחודש 10/21, במסגרתו העלו המתלוננים טענות כנגד הנילונה בנוגע לניהולה את כינוס הנכסים וכן התנגדו למינויה כמנהלת עיזבון. לאחר שמיעת הטענות, החליט בית המשפט בהסכמה כי הנילונה לא תתמנה כמנהלת עיזבון ומינה במקומה עורך דין אחר, שבין סמכויותיו יהיה לבחון את נושא המיסוי והכספים שמצויים בחשבון הנאמנות אצל הנילונה. אין בהחלטת בית המשפט דבר המלמד כי הנילונה חטאה לתפקידה או חלילה עיכבה או החזיקה כספים בניגוד לדין. על החליטה ועדת האתיקה לגנוז את התלונה. אם וככל שבעתיד בית המשפט יקבעו ממצאים אחרים כנגד תפקודה של הנילונה באופן שיעלה חשש לעבירה משמעותית, פתוחה בפני המתלוננים הדרך להגיש תלונה חדשה.

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

